

MARIA CIORNEI

**BASARABI, LEGI
BELAGINE, KOGAION**

Studii daco-române

Postfață de Artur Silvestri:

„Densusianism“ și „recucerire a memoriei“

CARPATIA PRESS — 2008

CARPATHIA PRESS, 2008

str. Școala Herăstrău nr. 62, sector 1

București, România, cod 014146

Pagina web: carpathia-press.com

E-mail: carpathia.press@gmail.com

Tel/fax: **004-021-317.01.14**

ISBN: **978-973-7609-41-0**

SUMAR

- **Basarabii – o existență milenară în istoria românilor ... 3**
- **„Belaginele“ – expresie a dăinuirii milenare a valahilor în istorie 14**
- **Ceahlăul, muntele sacru, Arhetipul Kogaionului ... 25**
- **„Densusianism“ și „recucerire a memoriei“ 47**

Colecția „Primul cuvânt“ apare în cadrul unui program „ARP – Asociația Română pentru Patrimoniu“ și conține exclusiv volume de debut ale scriitorilor români, indiferent de genul în care aceștia se exprimă; ea a fost inițiată în august 2007 de Artur Silvestri și va continua să apară sub îngrijirea acestuia, completându-se cu titluri noi publicate în urma unei selecții atente întreprinse în mod constant. Colecția publică anual cinci volume de debut alese dintre cele prezentate de autori sau alcătuite la cererea coordonatorului colecției.

Coperta și tehnoredactare: **Gabriela CHIRCEA**

Tipar: **S.C. EURO PRINT COMPANY S.R.L.**, Buzău, România

BASARABII – O EXISTENȚĂ MILENARĂ ÎN ISTORIA ROMÂNILOR

Istoria consemnează prezența acestei familii în puține documente, dinainte de Evul Mediu. Existența ei e legată, prin ascendență, de unul din miturile fundamentale ale istoriei universale și anume de cel al lui Pelasgos, Munteanul născut din Pământ Negru. Pausania spune că „după cum povestesc arcadii, cei mai vechi locuitori ai Eladei, consideră pe Pelasgos cel dintâi om născut pe pământ”. Era din neamul Titanilor și acest lucru s-a păstrat în memoria colectivă a daco-românilor – pelasgi. Este considerat și de N. Densusianu (Dacia Preistorică) „patres progenitores” adică primul strămoș, de același sânge. Pelasgos este la originea neamului titanilor.

Cuvântul „**titan(o)s**” – are în rădăcină pe acela de „**tată**” – titanii devenind „**tătâni**”, asimilați, mai târziu cu „**tăta(â)ri**”, prin fenomenul fonetic numit rotacism. Acest termen îl întâlnim și în „Codicele Voronețean” și în „Dumer(n)eca 7 a Sfinților tătari”, adică a Sfinților Părinți și n-are nici o legătură cu populația de origine asiatică.

Pelasgos era numit și Uranus, adică Cerescul, Divinul, Alesul. Nu întâmplător se spune despre el că vine din pământ negru; el însuși primind denumirea de Cel Negru. „*Dacii, ca popor hiperboreean coboară din acest Pelasgos, omul primordial, născut din Pământul Negru*” (V. Lovinescu-Dacia Hiperboreeană Ed. Rosmarin). Marea lor e Neagră, Valahii au fost numiți Valahii Negri, iar țara lor Valahia Neagră, Kara Ulaghi, Kara-lflak, de turci, Kara-Ulak de sârbi și de bulgari. Și astăzi există în sudul Dunării români care-și spun Valahii Negri.

După același autor „funcțiunea tradițională la valahi era Negru Vodă (în sanscrită Krishna are sensul de negru; era Domnitorul Dwaraka, numit Domnul Krishna, în traducere românească însemnând Negru Vodă”. (ibidem pag. 60). Dacă neamul Basarabilor își are rădăcinile atât de adânci în timp, să-l urmărim în istorie.

Plutarh (Opere.tom1-784), vorbește de unul din cei 7 inițiați ai antichității, despre filozoful schyților, Anacharsis, fiul lui Niuru – în grecește Niuros, în limba pelasgă Niurus, adică Negru, la rândul său rege.

Prometeu e numit în miturile românești Nereu. Acest cuvânt s-a păstrat în hidronimul Nera, dar și întrun toponim cu aceeași structură fonică răstrăveche, Nereu, sat din apusul țării; l-am descoperit, cu surprindere, fiindând până astăzi, ca derivat, într-o hore (doină) din Țara Lăpușului; „Tremes-a.mpăratul carte / La fetile de pe sate / Să nu-și facă rochii-n flori/ Că nu le-au rămas feciori / Să-și facă rochii **nerâie** / C-au murit feciori o mie“.

Să vedem care este legătura între **Basarabi** și titulatura miticului Pelasgus. Basarabii sunt reprezentanții aleși, de sânge albastru (negru), ai lui Saturn, (zeul, fiul lui Pelasgus) același cu Ianus, Cel cu doua Fețe, cu Zalmocsis – Stăpânul Vieții și al Morții și mai târziu cu Dumnezeu. Ei își au rădăcinile în Țara Neagră cu munți maiestuoși pe care o identificăm cu Dacia, Pelasgia hiperboreană, primordială, cu centru de iradiere în Carpați.

Toți Basarabii-daci, voievozii daco-romani, erau, ca și în perioada de primordialitate, reprezentanții castei sacre, sacerdotale – regale, a inițiaților. Această conștiință a aleșilor, a inițiaților, au păstrat-o vievozii români până în sec. al XIX-lea. Lexemul **basarab** este alcătuit din – **ba(n)** și **sarab**. Având în vedere că aceștia erau inițiați în tainele cerului și ale pământului, conducători de neamuri nobile, admitem că **ban** (așa cum pe bună dreptate afirmă Vasile Lovinescu, cel mai mare mitolog al nostru, făcând parte din casta inițiaților, expert în știința heraldicii mondiale, care presupune cunoștințe vaste de istorie, mitologie, esoterism și nu numai, care a studiat și cunoscut bine miturile, ca și limba sanscrită, având ca mentor pe un alt mare inițiat, Rene Guenon) **este „cel bogat“**. Unii cercetători, pornind de la o inscripție ce se referă la Mihai Viteazul, sau o altă inscripție pe o monedă bătută de voievodul Brâncoveanu la 1713-*Constantinus Bassaraba de Brankowan*, consideră imposibilă etimologia cuvântului Bassarab, scris cu dublu „s“, provenită din lexemele amintite mai sus, acceptând structura sanscrită **bha-și saraba**, traducând pe **bha** drept *a apărea*, deci *a trece drept Saraba*.

Considerăm că acest cuvânt s-a format pe plan local, cel de-al doilea „s“; din lexemul *Bassarabă* (care apare numai accidental), este o rezultată a fenomenului de întărire fonetică, prin atracție a consoanei „n“ din lexemul **ban** spre consoana „s“, *evitându-se* sonorizarea lui „s“, intervocalic, ca în latină, ceea ce ar fi

schimbat sensul, pentru că în vremurile relativ mai noi, ale domnilor amintiți, în mod cert existau persoane cultivate ce cunoșteau latina, ca și greaca. Sanscrita are cuvântul **bas** la care unii cercetători asociază lexemul **sarab(a)(ă)**; dar ținem cont că pelasgii, inclusiv nobilii lor, *tarabostes*, sunt cei care migrează spre est și istoria consemnează pe acești conducători regionali, *cei mai bogați* (de aici și titulatura unei regiuni conservată până târziu – Banatul, condusă tot de un ales, un conducător, un sarab și anume Banul; Mihai Viteazul a fost unul dintre banii Craiovei).

Exista rangul boieresc al **banului** și în Moldova, dar nu avea atribuții deosebite pe scara ierarhică precum cea a banului Olteniei, care era cel mai bogat, era stăpân peste 5 ținuturi și avea putere militară și administrativă independentă de domnitorul țării (N. Bălcescu – *Românii supt Mihai Vodă Viteazul*) iar **saraba(ă)** – *înseamnă cel negru, din neamul negru, adică a celor aleși, nobili*. Prin urmare, considerăm crearea cuvântului pe plan local, adică prin închidere, având în vedere principiul continuității fenomenelor în istorie, legea comodității în vorbire eliminând fonemul **n**, din **Ban+ Sarab(a)**, acesta devenind **Basarab(a)(ă)**.

Etimologia cuvântului a preocupat pe mulți specialiști. Hasdeu caută *Bas-Arabii* în *Arabii de jos*, D. Onciul îl deriva de la denumirea unui trib dac-tracic, besii din Balcani, Gh. Săulescu îl vedea un derivat din Bassaripa. Mai aproape de zilele noastre, etimologul Bezanov confirmă, prin afirmațiile sale, cele spuse mai sus căci „poeziile populare ale sârbilor, și ale bulgarilor, ca și ale ucrainenilor, populații înconjurătoare României, vorbesc de români numindu-i *arabi*, iar ținutul lor *Țara arabilor*”. Iorga „*mai bănuia că numele ar putea veni de la haina tracică Bassareus, înafară de altă bănuială, care a inflammat capetele înfierbântate de ură după tratatul de la Trianon, sau pe a unora mai recentți ca dl. Djuvara care, fără argumente bazate pe documente valabile, prin omisiuni și refaceri de text, prin diversivități de tot felul, falsificând datele dinaintea venirii maghiarilor, prin afirmații de-a dreptul hilare că nu am avut aceste organizații statale mai devreme pentru că nu am nimerit peste barbarul cel bun; acesta, dacă nu putea fi maghiarul, măcar să fie cumantul.*” (N.N. Tomoniu-Neamul Întemeietor al lui Basarabă).

Argumente valabile pentru a dezumfla toată această gogoasă istorică găsim în *Istoria românilor* de Iorga, dar și în *Conferințele* sale, în *Istoria Academiei*, la unii cercetători serioși cum este N.N. Tomoniu, amintit mai sus, care arată că *Djuvara uită de revoltele statelor apusene împotriva barbarilor*, și de revolta lui Litovoi, sau a lui Ioan, care duc la anularea unor date privind prezența organizațiilor statale valahe pe teritoriul României de azi, în vremea lui Litovoi; sunt consemnați cumani robi la curtea boierului Gavrilă din Strehaia.”

Dar să revenim la demersul nostru privind etimologia cognomenului **Basarab**. Cuvântul **sarab** dă, prin afereză, termenul **arab**, care în limbaj popular înseamnă **negru**. Basmul lui Ion Creangă „(H)arap Alb” are sigur filon popular și nu e o întâmplare că eroul principal este de stirpe regească. Nu se pune nici o clipă în discuție, după cum se vede, rasa neagră din Africa. Homer (Odis., IV-84) amintește de arimii de la Dunăre, sub numele de erembi-arambi-care sunt, desigur, **(s)arabii, cei negri**, despre care am vorbit. Inițial, **negru**, așa cum s-a văzut, însemna o funcțiune ce reprezenta pe Marele Creator – cum afirmă Vasile Lovinescu (*Dacia Hiperboreană*. Ed. Rosmarin).

Timpu l a reținut semnificația primordială, dar a adăugat și noi sensuri noțiunii de **negru**, reprezentând culoarea neagră, ca un element din simbolistică, ținând de cei nobili. Mult mai târziu culoarea pare a se fi desacralizat, spunem *pare* pentru că memoria colectivă a păstrat în mituri nealterate dar încifrate, semnificațiile primordiale, fiind percepute ca elemente caracterizatoare, de identificare. Stemele Principatelor păstrează simboluri ale căror culoare e negrul. Valahia are în stemă trei capete de negri, iar Moldova cuprinde, în stema ei, două chei încrucișate, având fiecare două capete de negri.

Simbolul saturnian al culorii arată persistența denumirii până în timpurile moderne. Aceste simboluri trimit la numele conducătorilor lor și conțin informații despre fondatorii acestor țări, aceștia fiind din stirpea cea mai nobilă de pe pământ, descinzând din **titanul – tătânu l** cum spune N. Densusianu în „Dacia Preistorică”, adică **strămoșul**.

Toți întemeietorii de țară și urmașii lor imediați, sau mai îndepărtați, purtau numele de Negru Voievod sau de Basarab(ă)

Voievod. De altfel antichitatea avea conștiința nobleței și superiorității lor. Nu întâmplător Ptolemeu numește râul Jiu – Arabon Patamos iar Măcinului îi spuneau anticii Arubium.

Tot în această regiune era căutată și lâna de aur, iar locuitorii o mai numeau Arabia de Sus, sau Pontica Basarabia, și însuși Prometeu, pelasg de neam, titan, este înlănțuit în munții Caucas, din Dobrogea de azi, în Măcin (Arubium) și unde băștinașii participă, în sens larg, la suferințele lui Prometeu, în acest ținut pe care și Euripide și Ammian, ca și Marcellin îl găsesc „inospitalier”. (*Elie Dolcu – Români, o spiritualitate străveche*).

Unii consideră numele **Negru** provenit de la legendarul Negru Vodă, „probabil un boier mai puternic; era sistem deschis de la un anumit rang boieresc în sus, și tocmai de aceea istoricii i-au spus neamul lui Basarab, după întemeietorul Basarab”. (apud N.N. Tomoniu). Alți istorici vorbesc de un *Negru Vodă al bătrân* de la descălecatul din 1215, sau chiar îl identifică cu Seneslau, cu Litovoi, ba cu Tehomir ori cu un Negru Vodă de la Câmpulung, dar nedescălecat.

Sunt și voci care spun că legendarul Negru Vodă nu există iar Neagu Djuvara vine cu teoria cumaniștă a întemeierii statelor românești, adică fondate de nomazi. Chiar dacă istoricul Djuvara citează numeroase surse, acestea sunt privite distorsionat, pentru că, după afirmațiile sale, n-a respectat niște principii de bază în cercetarea fenomenului istoric de oriunde ar fi, și anume: – anulează principiul continuității evenimentelor istorice – ignoră, în mod deliberat, așa cum am arătat, rolul și importanța majorității populației valahe în aceste evenimente.

Dacă la acestea mai adăugăm că același autor admite, cu rea credință, având conștiința redeschiderii cutiei Pandorii, ideea unei Transilvanii găsită golită de populația majoritară valahă, la venirea ungarilor, (**teză perimată și anulată** de documente viabile, de mii de ani, sau mai recente) ca și apelarea la unii „specialiști” unguri pentru „traducerea” unor documente, atunci ar trebui chiar să încheiem demersul nostru.

Numeroase sunt diversiunile; de la crearea unei episcopii, care se dovedește – cum recunoaște chiar autorul – eretică, neavând a face cu băștinașii, și care durează foarte puțin (căci nomazii nu pot susține o organizație statală) până la fabricarea

de etimologii fantasmagorice –cumane, ale unor onomastici sau ale unor toponime, la rebotezarea românilor, deveniți *cumanii negri*, *înrușiți* – se vede treaba îndeaproape – cu *ucrainenii-cumanii albi*. Ori, după cum am demonstrat mai sus lexemul **negru**, este sinonim cu **sarab(ă)**, **inițiații**, **sacerdoți** sau **regi**, cu sânge nobil, negru, de unde s-a transmis pentru toată nobilimea din lume formula „cei cu sânge albastru”; de altfel, nu vedem cum cuvântul *Basarab*, care denumește o funcțiune și nu un nume propriu, din timpuri milenare, ar putea să se tragă dintr-un termen cuman.

După retragerea romană și venirea barbarilor, dacii, în frunte cu nobilii și cu inițiații sacerdoți, s-au adăpostit în munții de nepătruns și sălbatici ai Carpaților, dar și prin locuri ferite de ochiul barbar, cum erau luncile mlăștinoase sau limbile de pământ ocrotite de fluviu. Viața capătă alt curs. Locuitorii Daciei aparțin unor organizări economice sociale și religioase gentilice. Dispare viața citadină, chiar și o ocupație de baza, agricultura, se face sporadic, pe spații mult mai restrânse. Putem, astfel, să ne închipuim pe dacii cei mari și negri, trăind într-un timp mitic, arhaic și încremenit, revenind la îndeletnicirea primară – oieritul.

Tradițiile străvechi daco-pelasge s-au manifestat în continuare însă. Înconjuțați de păduri necuprinse de ochiul omenesc și neatinse de mâna omenească, locuitorii Daciei au ieșit din istoria cursivă – au rămas într-o Dacie Felix, originară, eternă. După ce s-au retras populațiile barbare, dacii au reluat firul existenței fără sincope. Astfel, când în secolele al XIII-lea și al XIV-lea principatele Moldovei, Valahiei și Transilvaniei devin o realitate istorică, tradițiile și normele legislative se transmit neatinse, ca pe timpul lui Ler Împărat – spune Vasile Lovinescu (Dacia Hiperboreană).

În momentul când vremurile permit, conducătorii valahi construiesc organizări stabile statale cunoscute din timpuri imemorabile, mitice, în care rolul principal îl au *Basarabii*, *sarabii cu țiară* adică nobilii, regii supranumiți *negri*. Sunt amintiți în acest fel, în documentele istorice, mai mulți voievozi, începând cu legendarul Negru Vodă întemeietorul Valahiei.

Și astăzi locuitorii ce trăiesc în apropiere de Câmpulung, atribuie schitul Cetățuia, legendarului Negru Vodă – bisericuța din stâncă fiind de fapt mult mai veche, considerată de unii cercetători *fără vârstă*. Sigur este că Basarabii au găsit aici un punct

strategic și chiar o fortăreață, un posibil loc de refugiu, în care puteau să se adăpostească împreună cu familiile. Sarabii cu tiară, adică regii și marii preoți se recrutau în antichitate din rândurile nobilimii dace, purtând numele de **tarabostes**.

Vom încerca să convingem că Dacia n-a fost niciodată părăsită de masa covârșitoare a populației și că nu există pete albe în istoria noastră, așa cum au susținut și încă mai susțin unii istorici, nu de puține ori tendențios.

Istoria nu admite segmentarea ei. Ea este continuă, dar nu liniară, parcursul ei admitând și desfășurarea în zigzag și în spirală. Numai ignoranța admite aceste pete albe. Dacă documentele așa-zis „scrise” nu vorbesc, fie că ele nu există, fie că nu s-au găsit încă, în schimb există altfel de documente certe, dar *scrise* în alt mod, consemnând evoluția istorică. Un document important este limba dar ei i se adaugă elementele construcțiilor existente până astăzi, care trimit la semne arhetipale, ce se găsesc nu numai pe case și pe porți, dar și pe ii și pe fote, ori pe ceramică și pe covoare.

Nu în ultimul rând amintim mitologia, cu miezul ascuns între straturile poveștii, ca document de excepție, în fenomenul cunoașterii. Rămâne numai să putem intra în interiorul simbolului și să-l putem decodifica. Așadar, noi considerăm **basarabii (negri-nobilii, cei cu sânge albastru)** una din verigile din lanțul așa-zisei discontinuități a vieții dacilor, timp de o mie de ani. Așa cum am mai spus, regii ca și Marele Preot, în general inițiații, se recrutau din rândul celor numiți **tarabostes**, nobili daci. Considerăm că acești **tarabostes** sunt **Basarabii, întemeietorii țărilor românești, de mai târziu. Să nu uităm că ei sunt aleșii, deci de sânge albastru, ca și în antichitate, și în primordialitate, reprezentanții castei sacre.**

Anticii, ca și unii cronicarii bizantini, amintesc de Basarabi, ca familii vechi, nobile din casta inițiaților. Isidor din Sicilia spune că „pe la anul 149 î.e.n., peste ținuturile din Nord, peste Balcani domnea regale **Barsaban**”. Iordanes (sec. al VI-lea) amintește **de familia Zarabilor cu o tulpină veche, glorioasă, avută și puternică din care se alegeau după o ordine stabilită, regii și marii sacerdoți ai dacilor.** Geograful de la Ravena numește poporul aflat în nordul Scythiei Mari – **bassarini**. Și Demetrios, istoric bizantin,

la 1444, numește pe Dan Vodă, **fiul lui Saraba** când Basarabii deveniseră întemeietorii Țării Românești.” (apud N.N. Tomoniu). Vechimea și continuitatea folosirii termenului a dus la evoluții spectaculoase, uluitoare. Lexemul **tarabostes** a dezvoltat forme care incită la meditație și reconsiderare a unor atitudini și păreri. Evoluția fonetică a termenului este diferită.

Cuvântul **tarabostes** admite forma pelasgă de singular cu terminația atestată – vezi Decebalus – în – **us** rezultă forma **tarabostus**. Având în vedere o pronunție în grai local, se ajunge la forma **barabustus**. Terminațiile cuvintelor, în procesul de evoluție firească a limbilor, cad și ajungem la lexemul **barabustu**. Legea comodității în vorbire impune forma **barabusu**; prin anagramare devine **basuruba**, și prin atracția lui **u** de **a**, se ajunge la cuvântul **Basaraba**. Deci urmărim fluent evoluția fonetică (**tarabostes-tarabustus – barabusu-busuraba – basaraba(ă)**). Această evoluție vorbește de la sine și ne face să înțelegem că retragerea în munți nu a însemnat și uitarea. Tot **tarabostes-basarabii** conduceau în noile condiții obștea. Aceasta îi recunoaște în postura de conducători căci ei și-au păstrat pozițiile economice, politice și religioase, datorită prestigiului și a averii lor.

Dar să mergem mai departe. Același cuvânt **b(t)arabostus** stă la originea termenului **saraba** care are următoarea evoluție, după aceleași legi fonetice prezentate mai sus: **tarabostus – sarabostus – sarabus – sarabus – sarab(a)(ă)** Așa cum am arătat, există o evoluție paralelă; din **basaraba** prin descompunere se ajunge la **ba(n)** și **saraba**; **ban(ul)** fiind conducătorul unei regiuni, cel mai bogat, și **saraba** „ales, inițiat, cu funcție de reprezentant al divinului, în zilele noastre se păstrează acest sens în sintagma. *Unsul lui Dumnezeu*”. Dintre *sarabii cu țiară-sarabos tereos* se consacrau regii și sacerdoții de rangul cel mai înalt. Cu timpul, cuvântul **tarabo(u)stus** a căpătat noi accepțiuni, prin lărgire de sens. Termenul e format din **tara și bostus-bosus- bos(u)**. Cuvântul **t(i)ara** poate fi întâlnit și cu forma greacă **tereos** – deci **coroană** și, prin extensie, desemnând domeniul peste care domnește **bos-ul**, însemnând, în sensul cel mai strict, „*cel cu putere mare*”. De altfel cuvântul **bos** a dezvoltat și forma **bos-bovis**, care duce cu gândul tot la „fortă”, „putere”, dar și la animalul considerat sacru la unele popoare antice. La acestea se întâlnesc mituri legate

de prezențe simbolurilor taurine; vezi coarnele lui Moise, și mai aproape de zilele noastre, vaca, captura considerată sacră la indieni (în acest context nu ne miră faptul, având în vedere relația pelasgi – hinduși).

Tot cuvântul **t(i)ara**, ca parte componentă a termenului **t(i)arabosus** „*conducătorii cu coroană*”, a dezvoltat un alt lexem de la forma pelasgă **tiaranus**, care dă, prin căderea terminației finale „s”, forma **tiaranu** și se ajunge la **tiranu-tiran** „*cel cu drept de viață și de moarte asupra supușilor*”. E, după cum se vede, un atribut al regilor. Același cuvânt **tara**, component al lexemului **tarabost(u)es** stă la originea termenului **țară**, adică „spațiul, pământul” peste care domnește **bos(t)us** „*conducătorul*”, și apoi, prin derivare, de la **țară** se ajunge la **țăran**. Unii cercetători pleacă de la cuvinte sanscrite pentru a explica sensul ca și etimonul unor cuvinte. Considerăm că atâta vreme cât admitem apropierea de limba sanscrită, ca derivată a limbii originare pelasge, și câtă vreme unele cuvinte precum acesta, care se găsesc și în latină, ce are fond comun cu dacă, atunci avem în vedere cea mai apropiată soluție și anume existența în limba mamă a acestor lexeme, adică în limba pelasgă.

Puterea de influență și vechimea extraordinară a cuvântului **taraboste(u)s** se vede și prin aceea că este și etimonul pentru termenul **Burebista**. Urmează să demonstrăm. **Tarabostus** (forma pelasgă cu terminația **us**) admite – cum am arătat – termenul, în graiul vorbit firesc, de **barabus(t)u** și de aici formele: **burubustus – burubistus – Burebistus**; aceasta e forma originară pelasgă; **Burebistas** este numele regelui în limba greacă. De altfel, istoricii antici îl numesc pe marele conducător dac, cu fonetisme ușor schimbate, datorată fenomenului numit „alunecarea de sunete”, când *Burebistas*, când *Buerebistas* sau *Boerebistas* (*Strabon-Gegr.*). Întărind ideea că lanțul continuității existenței dacilor – pelasgi – hiperboreeni a fost neîntrerupt pe aceste meleaguri, putem merge mai departe și să justificăm afirmația că dacoromanii au păstrat în limba lor fapte, nume, tradiții esențiale neschimbate, doar evoluția limbii a impus, aparent, alte denumiri, așa cum am arătat.

Și iată, din nou un exemplu; **Burebistas-Buerebistas** are în radical cuvântul **buer – boier**, clasa din care s-a ridicat marele

rege. Prolificul termen **tarabost(u)es** a format o familie de cuvinte, ce exprimă o realitate istorică uluitoare, prin adevărul și concretețea sa, dar care dovedește și străvechimea lui, dar și continuitatea milenară, atât a poporului daco-valah cât și a limbii lui, văzută în evoluția firească în timp. De la **tarabostus** s-au format cuvintele: **1. sarabii, 2. sarabii cu tiară, 3. Basaraba(ă)**, cum apare în cronicile și în hrisoavele vechi (mai târziu acest fonem(**a**) (**ă**) nu e menținut cu consecvența la toți cei ce poartă acest nume); **4. Burebista, 5. boier, 6. țară, 7. țăran** (prin derivare). Avem în vedere că încă anticii – vezi lordanes – consideră ca și N. Densusianu și Hasdeu, că lexemul **basaraba** reprezintă o funcțiune, exprimând relația voievodului, nu ca persoană cu atribuții terestre, de conducător al unui grup uman, ci de reprezentat al Divinității Supreme, având roluri de menținere în sfera defensivă și mistică a celor conduși pe un drum pe care numai el, ca inițiat în tainele cerului le cunoaște. La începuturi, în vremurile miticilor hiperboreeni, dar și ale dacilor, toți regii erau și mari preoți (se crede că și Decebal a putut fi și mare pontif, așa cum înaintea lui a fost Deceneu) – unele popoare, cum sunt egiptenii antici, considerau pe faraon (pe regele lor) chiar zeu, nu numai reprezentantul ales al divinității lor supreme, zeul Ra.

Să încheiem rotund demonstrația care a răspuns la întrebarea: **Cine sunt Basarabii? Tarabostes** sunt nobilii daci din care se trag **sarabii cu tiară**, sau **tiranii**, care au dat un nume de rege vestit în antichitate, **Burebista** și pe aleșii Regelui Lumii, din neamul cel mai vechi și nobil al **Basarabilor**, al **Negrilor**, al **(S(a)rabilor** – cum spune Vasile Lovinescu (ibidem), întemeietori ai țărilor românești, susținuți de **boieri**, conducând **o țară**, sprijiniți de **țărani**. Dacii nobili, **tarabostes**, ne fac să ne gândim la continuitatea în timp, a existenței noastre începând de la miticul Pelasgus cel Mare, de la rădăcinile lumii, a căror existență o simțim până astăzi căci ei se află și în toponime; în Basarabii Dobrogei sau în Basarabi, unde s-a născut Sfântul Dimitrie cel Nou, în sudul Dunării. Îl mai aflăm în numele unui ținut și anume al Basarabiei, în hidronime în oronime nenumărate ca și în antroponime, care conțin lexemul **negru** identificat cu **basarab**. Și demersul nostru ar putea continua amintind de numeroșii voievozi cu titlul de Negru Vodă, sau Basarab Vodă; unii păstrează chiar

până târziu, în titulatura voievodală , chiar forma cea mai veche, trimitând la cuvântul originar pelasg, care consemnează lexemul având în structură fonemul „**a**“ (**ă**) cum vom găsi pe o inscripție referitoare la Mihai Voevod Bassaraba**a**. Unii istorici mai vechi sau mai noi vorbesc de prezența Basarabilor, târziu, în evul mediu, legând acest antroponim de migratori, susținând originea cumană a lexemului după cum am vorbit mai sus. Acest lucru se întâmplă întotdeauna când faptele istorice nu se văd într-o continuitate, anulând baza realităților și anume evidenta prezență în istorie a pelasgilor daci care n-au dispărut , cum susțin, în mod neconvingător, unii cercetători, ci au existat permanent, într-un timp paralel cu al migratorilor; dovada cea mai bună este faptul că, deși se susține uneori că Basarab I este fiul unui cuman, regele maghiar îl numește Basarab Valahul și deși spun unii istorici că au descălecat **boieri**, mai mulți cumani, în frunte cu Basarab, totuși ei au întemeiat Țara Românească, sau Valahia. Ne întrebăm atunci cine erau majoritarii, **cine** stăpânea pământurile, **care**, și mai ales, **de ce** neam erau boierii, cei mai apropiați de domn, ce-l însoțeau, de vreme ce nu s-a întemeiat Cumania, sau Țara Cumană? Firește că răspunsul este foarte clar.

Dacii, valahi-pelasgi, în toată perioada de migrații se intersectau cu străinii. Atunci când le era în pericol ființa neamului, ieșeau din rosturile lor, se aliau cu unii sau cu alții, după cum le dictau interesele; altfel trăiau în timpul lor etern, mitic, conservându-și valorile spirituale, într-o organizare socială și mai ales, religioasă, închisă străinilor. Dacă acesta n-ar fi un adevăr, atunci cum se poate explica păstrarea nealterată până în zilele noastre a miturilor străvechi, a obiceiurilor, a tradițiilor, a costumele cu motive ancestrale, purtătoare de mesaje criptice, unele sacre, pre-creștine, creațiile folclorice de excepție care surprind, la o analiză atentă și competentă, chiar urme evidente, legate de misterele zalmocsiene ale sacrificiului ritualic, precum „Miorița“, „Meșterul Manoli“, „Iovan Iorgovan“ (pe care vechii pelasgi îl identificau cu miticul Hercules, pelasg și el, după spusele anticilor) ca să nu mai vorbim de basmele cu structuri ce cuprind încifrări inițiatice ori de colindele cu refrene neînțelese până azi sau de acea știință a construirii caselor, cu arhitectură străveche întălnită peste tot în țară ridicate de acești „analfabeți“ care-și așezau

așa fel gospodăria încât acestea respectau numărul de aur. Zărnurile lor, de pildă, erau făcute după o formulă anume care asigura o temperatură de exact 4 grade, în orice anotimp; sunt și azi asemenea anexe în unele sate din Munții Apuseni.

Istoria are mijloacele ei de a consemna toate. Rămâne numai s-o ascultăm și cu inima căci în ea stă lumina minții iscoditoare, ce vibrează la sunurile profunde, mai aspre sau mai melodioase, ale timpului. Numai vibrând, cu adevărat, în căutarea rădăcinilor noastre, vom putea descoperi adevăruri ce par atât de ascunse numai pentru că sunt prea aproape de noi, greu de deslușit pentru că privirea de sus pretinde anularea subiectivului și urmarea greu de realizat, a faptelor, anulând în primul rând prejudecățile ce țin de inerția păguboasă, care deformează, schimonosind realitatea.

„BELAGINELE“ – EXPRESIE A DĂINUIRII MILENARE A VALAHILOR ÎN ISTORIE

Societatea umană a înregistrat, în evoluția ei de-a lungul istoriei, populații care s-au distins prin nivelul înalt al civilizației, exprimată în formele organizării socio-economice și ale celei spirituale. Despre civilizația pelasgilor, înaintașii daco-românilor, ai valahilor, au scris, sau au vorbit, mai toți învățații sau personalitățile antichității – și n-au fost puțini cei ce au consemnat. Acest lucru este explicabil, dacă ne gândim că pelasgii au roit din centrul originar- spațiu vechi primordial, civilizator, aflat în zona carpa-to-danubiană – în toate direcțiile. (dr. N. Săvescu „Noi nu suntem urmașii Romei”, Ed. Axa, Botoșani, 2003, p. 33-38). În urmă cu 12 milenii, pe acest teritoriu sunt menționate în documentele antice, universitățile zalmocsiene, prin care au trecut mari nume ale antichității. Atestată documentar este însă Hestia-Ista-Vesta 2500 î.H., ca Mare Preoteasă a Colegiului Fecioarelor-știutoare de carte. Aceasta conducea regatul feminin al dacilor „ce avea la bază cel mai vechi cod de legi scrise din lumea antică, cod cunoscut sub numele de **BELAGINE** sau **Legile** Frumoase.” (D. Bălașa – „*Basmul Romanizării*”, pag. 5, Fundația Artelor Dor, 1998) Herodot-lib. I 211, amintește de un rege al agatârșilor, Anacharsis, care era contemporan cu Numa Pompiliu al Romei-

694 î.H., „care a compus o lucrare în versuri despre **legile** scyților păstori. Despre **legile** agathârșilor, scrise în versuri, a amintit și Aristotel.“ N. Densusianu „Dacia Preistorică“ (Buc. Institutul de Arte Grafice Carol Gobel 1913 p.895). Redactarea legilor scite sau agathârșe, atribuite lui Anacharsis e mult mai veche, ținând cont de faptul că turdulii sau turditanii din Peninsula Italică care s-au desprins în timpuri „obscure“ din Transilvania, aveau, cum spune Strabon 1 III 1, 6 „*un codice de legi vechi de 6000 de ani, după mărturisirea lor*“. Despre **legile** agathârșilor scrise și cântate, vorbește și Aristotel (Pobl. Sect. -xix, 28). De altfel creștinismul a preluat practica cântării Legilor Noi, hristice, care sporește și întreține atmosfera de sacralitate.

Putem accepta că aceste legi, date geților, sunt de origine divină, cum susțin unii, numai având în vedere faptul că pelasgii, făuritorii unei culturi și ai unei civilizații superioare, erau considerați de vechii greci, care au venit mult mai târziu pe pământurile Eladei din Nord, „*dioi*“, („*divini*“) de aceeași origine cu zeii, (Homer-Iliada X, 422-426, 441) stârnindu-le admirația și recunoașterea superiorității.

Existența pelasgilor antici consemnează pe un rege bărbat, numit Zalmoxa. Numele ni-l arată ca fiind un slujitor al lui Zalmoxis, menționat la jumătatea mileniului al II-lea. (1400 î. d. H.), mare legislator. Scriitorul Iamblicus (33 d.e.n. Fontes I pag. 19) adaugă că Zalmoxa-tracul „*le-a întocmit legile*“ și „*le-a scris*“. Credem că acesta a reconsiderat aceste legi, în raport cu cerințele timpului, rescriindu-le, așa cum, de fapt, a făcut și Deceneu. La începuturi, în adâncul vremii, Belaginele au fost impuse prin constrângeri și cu ajutorul vestalelor știutoare de carte. Deceneu, Marele Inițiat și Rege al dacilor, preocupat de cultivarea supușilor săi, cum spune și Herodot, a transcris aceste legi și ele se păstrează până astăzi sub numele de **BELAGINE**“ (Fontes II p. 416-417), și tot el este cel ce a simțit nevoia să revizuiască și să impună mai cu hotărâre, actualizând, **legile** vechi. **Belaginele „stau la baza civilizației umane“** (Fontes II p. 19). Ele au prins în sine **legile** sfinte care au înveșnicit pe cei nobili, prin respectarea lor, prin perfecțiunea laturii inițiatice și nu numai, dar au fost și „**cuțite**“ pentru cei ce nu știau de nici o ordine. **Belaginele** sunt traduse diferit și de contemporanii noștri; fie „**legile frumoase**“,

[D. Bălașa op. cit. p.5], fie „**legile naturii**” (V. Kernbach – „*Universul mitic al românilor*” -Ed. Științifică 1994). Putem lua în considerare aceste interpretări, având în vedere că ele erau puse și în versuri și se și cântau, asigurând prin prevederile lor, în cazul aplicării, o viață armonioasă.

Etimologia cuvântului „Belagine”

Unii cercetători propun ca etimologie structurile **belanus** – **cele bune** (legi) + **ginus** = **începători**, sau **începuturi**, deci **legi de la începuturi**, sau derivă acest cuvânt compus de la **belle** + **leagines**, ori de la **bela** + **logos**. Vom arăta care este etimologia cuvântului **Belagine** pornind de la relevarea clară a etimonului lexemului „**Valah**”, care arată, fără îndoială, că **Valahii** de azi sunt aceiași cu **Pelasgii** de ieri și că aceștia, cu adevărat, au ființat dintotdeauna aici, sunt cei mai îndreptățiți să se mândrească cu înaintașii civilizatori ai lumii, cu originea lor nobilă, și că, acceptând Adevărul, oricât de surprinzător ar fi pentru cei încremențiți în rutină, așa-zisele pete albe, dispar. Vorbim de evoluția în timp a lexemului „**Pelasg**” și înregistrăm următoarele forme: **pelasg(i)** — **pelah(i)** – **velah(i)** – **valah** (nu insistăm asupra legilor fonetice, acestea au fost prezentate în studiul – *Valahii – factor de continuitate în istoria universală* – M. **Ciornei** – rev. Dacia Magazin nr. 23 iulie 2005)

Considerăm lexemul BELAGINES un cuvânt compus din doi termeni și anume din **pelasgus** și **gentes** (**gens-gentis**, însemnând, „**neam**”, „**gintă**”). Înregistrăm următoarea evoluție fonetică: Desinența finală „**us**” cade ca o lege generală a trecerii la limba dacoromână-valahă-desinența – **us** este pelasgă, nu latină – și rezultă termenul **pelas(g)gentis**. Și prima consoană „**s**”, greu de pronunțat dispare și rămâne cuvântul **pelagentis**. Prin efectul legii comodității în comunicare, se anulează fonemul „**t**” – și se ajunge la forma **pelagenis**. Are loc metateza „**i/e**”; în vorbire, vocala „**e**” se confundă ușor cu vocala „**i**” și se pronunță termenul în discuție **pelagines**. Între bilabialele „**p**” și „**b**” se face confuzia într-o vorbire fluentă, fiind foarte apropiate sonor și va rezulta termenul în discuție **belagines**. În timp, se pierde și terminația finală „**s**” într-un proces normal de dezvoltare, în condiții diferite ale aceleași limbi pelasge și va rezulta lexemul **belagine**. Deci,

să sintetizăm: PELASGUS+GENTES=PELASGENTIS-PELAGENTIS-PELAGENIS-PELAGINES-BELAGINES deci **BELAGINE**.

În traducere vom spune – stricto sensu – că cele două cuvinte „**pelasgus**” și „**gentis**” înseamnă – „**a neamului pelasg**”. Se cere, firește, o completare a sintagmei. Pentru a deveni inteligibilă, adăugăm ceea ce-i lipsește și anume cuvântul inițial „**leges**”. Se spunea încă în antichitate LEGES P(B)ELAG(E)INTES, adică **LEGILE NEAMULUI PELASG**. Cu timpul s-a pierdut, prin neuzanță, termenul „**leges**” și sensul său l-a integrat lexemul BELAGINES. Memoria colectivă n-a mai păstrat întreaga sintagmă, formată din mai mulți termeni. Acest lucru se datorează tot nevoii de comunicare sintetică; utilizarea frecventă a termenului **belagines** a făcut să se piardă sensul originar al celor două cuvinte, devenind sinonim cu noțiunea de „**cod de legi**”. Etimologia cuvântului **BELAGINE** odată relevată, constituie încă o verigă din lanțul continuității și vechimii valahilor. Deși transformările etimologice nu sunt ușor de urmărit, fiind chiar plictisitoare, etimologia poate aduce lumină în problemele nedezlegate până acum, deschizând largi orizonturi spre cunoaștere, nu numai în istoria noastră, dar și în cea universală. Dacă **Pelasgii** sunt **Valahii**, și **Belaginele** sunt **Legile Valahilor**, atunci concluzia cea mai directă este că **Belaginele** sunt **Legile Valahilor**, și am putea chiar închide demersul nostru privind – Belaginele, ca dovadă a continuității milenare a valahilor, în istorie.

Demonstrarea evoluției fonetice a lexemului BELAGINES, susține, ca un argument în plus, că **valahii cei disprețuiți de unii ignoranți, sau rău intenționați, au ca strămoși direcți pe nobilii pelasgi, creatorii unei civilizații care s-a impus în toată lumea.**

Vechimea Belaginelor

Acestea vin din timpuri imemorabile, după cum am arătat; existau încă în sec. al VI-lea e. n. și Iordanes (*Getica* c. 11) spune că se numeau LEGES BELAGINES. Și Dionisie Exigul, dac de origine, (465-545) cel ce a pus bazele calendarului creștin, introducând *era noastră de la Hristos*, responsabilul Marii Arhive Sinodale a Bisericii din Constantinopole, „a avut în bibliotecă Belaginele” (N. Dură – „*Străromânul Dionisie Exigul și opera sa*”, Rev. „Ortodox-

ia“ 1979, p. 7). Filozof, publicist, astrolog, poet și mare didacticist, moralist a fost acesta. Dionisie Exigul a ținut legătura cu dacii de-acasă. Știutor de carte multă, cunoscând bine aceste legi morale, de bază pentru dacii trăitori, le-a lărgit importanța, completându-le, valorificând și tradițiile orale și a format *un corpus de legi* pe care le-a și comentat și care s-au impus printre credincioși și printre slujitorii preoți. Aceste legi le-au păstrat și urmașii; în documentele istorice ale Banatului se numesc **Jus Walachie**, în Transilvania, în Țara Românească și în Moldova, **Lex Vlachorum**, sau **Jus et Consuetudo**; în Ungaria – **Antiqua Valachorum Lex et Consuetudo sau Mos Valachorum**. În Polonia se numeau **Jus Valachorum** (apud N. Densusianu. op cit. p. 879).

Am insistat asupra acestor denumiri pentru că ,având în vedere că „**pelasgii**“ se numesc în timp „**valahii**“, este clar că **legile bătrâne** s-au păstrat neîntrerupt și că vecinii aveau conștiința originii valahilor și a vechimii legilor lor, pe care le numesc fie *Antiqua*, fie *Vetus*. Orgolioșii romani au preluat **legile** de la daco-pelasgi, chiar dacă-i urau. Tacitus (Ann. 27) menționează că decemvirii, la îndemnul senatului, au făcut un proiect de legi pentru romani, „*culegând din toate părțile, unde au putut afla ceva bun*“. Servius (Aen. VII 695) spune că aceiași decemviri au luat de la falisci , „*o populație de păstori, grupă de BELACI – velahi, emigrați din regiunea Carpaților și a Istrului, stabiliți în Etruria, sute de dispozițiuni legale și au mai luat unele suplimente la cele „XII Table*“. În sec.al XVI-lea și al XVII-lea la Făgăraș încă se înregistra **Lex Antiqua Valachorum**. N. Densusianu, în urma unui studiu comparativ între acestea și **legile** romane prinse în cele „XII Tabele“, ambele scrise în limba latină, arată că sunt identice și ajunge la concluzia că „*Tabulele*“ sunt o compilațiune „și că același cod din timpurile pelasge sunt Leges Belagines, în evul mediu numite Lex Antiqua Valachorum, sau Jus Valachie, prezente în Apusul și Estul Europei.“ (N. Densusianu „*Dacia Preistorică*“ pag. 903.)

S-ar putea pune problema și invers – adică: de ce n-ar fi copiat valahii **legile** de la romani. Problema are răspuns; în primul rând am demonstrat că **valahii** de azi sunt **pelasgii** de ieri, în al doilea rând înșiși autorii romani vorbesc de o lege tradițională imemorială, (vezi Cicero-De Republica I. V 1) pe care o numesc

Vetus Lex Romana, sau Vetus Mos, ori Romanus Mos – (Nominus p. 53). Chiar și în Galia aceeași lege tradițională era denumită *Vetustissima Paganorum Consuetudo* – (*Cicero opera citată*). Dacă cele „*XII Table*” romane constituie fondul legislației romane, atunci sintagma **Lex Antiqua Romanorum**, sigur se referă la **antichitatea anticolor**, care nu pot fi decât **strămoșii lor pelasgi**. Platon (*Critias, II, 259*) confirmă acest adevăr spunând că „*în regatul lui Atheas, care domnise peste hiperboreenii din nordul Traciei, au existat cele mai vechi legi de origine divină, scrise cu litere, pe o columnă de aramă*”. La romani aceste legi aveau și autoritatea unor legi sfinte pe care le venerau-tinerii erau învățați să le cânte – spune același Cicero (op. cit.) dar cu mult mai înainte acest lucru îl făceau agatârșii de pe malul râului Maris. (Aristotel – op citată)

Belaginele – arc în timp

În demersul nostru de a alcătui un studiu despre antroponimele pelasgo-române, am întâlnit spre bucuria și stupoarea noastră câteva antroponime – (nume de familie) ce trimit la belagine în modul cel mai direct, purtând în sine, sau în radical, noțiunea de belagine.

Prezentăm aceste antroponime odată cu identificarea lor: Blaga = balaginus + lexunus = *cele date, legile cunoscute de toți, pe care le respectă*.

Blaguți = belaginus + gutiunus = termenul „gut” (iunus) este păstrat în germană din adstratul pelasgic – (în istorie se vorbește de prezența pelasgilor și în N. Germaniei), însemnând *bun, strașnic*, deci *legile date (pentru toți) păzite cu strășnicie*.

Blahovici = blaganus + hovinecus = homo+ovis+ nec(us) = *ucigător de oi străine* (locuțiune adj. cu sens metaforic) = *nerușinat, deci legile obligatorii cu nerușinare călcate (înseamnă moarte)*.

Ne uluiește puterea de influență a acestor **Belagine**, rămase peste milenii încifrate în niște nume de familii care există și astăzi; aflăm, în același timp și formele locale de pronunție a lexemului **Belagine** și anume **balaginus, belaginus, blaganus**. Observăm că încă din vechime lexemul **belagines** include și pe cel de „**leges**”. Ecouri impresionante, din întunecimea istoriei aduc aceste

antroponime. Un imens prestigiu a făcut ca să rămână peste milenii, în legătură cu niște răstrămoși, ai celor ce poartă acest nume, indivizi contemporani cu noi.

Un succint comentariu evidențiază câteva caracteristici care explică păstrarea *legilor belagine* până foarte târziu, în epoca modernă, sub denumirea de „**legile pământului**” sau ale „**obiceiului pământului**”. Desprindem de aici argumente imbatabile în legătură cu vechimea extraordinară a dacilor pe aceste pământuri, evidențiind și continuitatea lor pe toată întinderea fostei Dacii, indiferent de evenimentele istorice, păstrarea lor nealterată, ca și faptul că încălcarea lor putea duce la pedeapsa cu moartea. Dacă documentele scrise despre dacoromânii pelasgi, valahi s-au pierdut, sau au fost distruse intenționat, dacă monumentele-edificii le-a distrus timpul sau omul, atunci limba rămâne sursa de informare cea mai sigură și cea mai conservatoare.

Belaginele – legile obștilor valahilor

După ocuparea Daciei la 106 e. n., statul dac dispăre; o mică parte dintre băștinași colaborează cu noii stăpâni-doar cei legați de administrație în principal. Marea masă se retrage, în frunte cu nobilii și preoții inițiați, în munți. Aceștia se organizează – aplicând vechile legi în condiții diferite. Principala formă ce funcționează este cea a obștilor, ce se vor menține, în unele zone destul de târziu, pentru că ele vor fi celula de bază a întemeierii cnezatelor și a voievodatelor. Încă din „Pactul” propus de dacii răsculați în anul 117, e. n. se vorbește despre drepturile acestor „obști”, ceea ce arată că **legile** romane n-aveau aplicare pentru dacii organizați după **legile** „gintei”. **Belaginele** devin **Legile Obiceiului Pământului**. Conducătorii obștei erau, de regulă, bătrânii, depozitarii legilor străvechi. Bătrânii erau numiți și înțelepți și obștea de aceea era condusă de *sfatul bătrânilor*.“ Transmise din generație în generație, prin viu grai, devin călăuzitoare în toată viața obștei și forța lor de influențare capătă tăria pământului, purtând și denumirea de „rânduiești”. Cea mai importantă lege, avea în vedere *neînstrăinarea* pământului unui „*neam*”, ca instituție constituită din membri înrudiți prin sânge, care se integrau obștilor. Obștea era alcătuită de un număr de „*moși*” care aveau în spate lor „*un neam*”, care stăpânea pământul în devălmășie.

(Paul Stahl-1998, „*Satele devălmașe românești și europene. Studii introductive* – în H.H. Stahl, „*Satele devălmașe*”. vol. I Edit. Cartea Românească, Buc. pp. I-XLV). În popor mai circulă și azi zicala – „a vinde moși pe groși.” (a minți). O dovadă a rolului „moșilor”, și a vechimii instituției ce o reprezintă, este faptul că a derivat cuvinte esențiale din fondul principal lexical precum: „moșie”, „moștenire”, „moștenitor”, „moșnean”. Aceste lexeme se referă la ceea ce se va denumi mai târziu „patria”, „pământul”, transmiterea dreptului de stăpânire a acestuia din generație în generație, deci „continuitate”, dar menționează și pe „deținătorul liber de pământ, aparținător de un neam, ce avea în frunte un moș”. Recunoaștem în spatele acestor cuvinte perpetuarea legilor străvechi, care consemnau libertățile și drepturile dacilor. Acestea sunt prinse în *Lex Vlachorum* păstrată în spațiul carpato-dunărean până în zilele apropiate, prin refuzul urbanizării și prin continuitatea legii comunităților sătești, lege a pământului, asigurată de *bătrânii cu brazda în cap*. Până târziu (în sec. al XIX-lea), existau și în Bucovina aceste formațiuni obștești. Mai multe dintre acestea se integrau unui „ocol” cu un centru numit și „vatră” care aveau instituții proprii, obligația de a da ostași, aveau un for judecătoresc particular, alcătuit din „**Oameni Buni**” – care erau oameni de bună-credință, întocmai cum „aceeași instituție a „oamenilor buni” asigura *arbitri și martori*, așa cum aflăm din vechiul drept românesc numit în documentele evului mediu mijlociu, *Jus Valachie*” (Hasdeu-Arh. Ist. III, 46), care nu puteau fi trași în judecată decât de domnitor. Despre aceste instituții vorbește codul numit și *Lex Romana Utinensis* (sec.VI, VII) despre care Schupfer (L. R. U. pag.85, I, 6. 2.) spune că *au fost copiate după un cod barbar și că au fost scrise, la început, nu în latină, ci într-o limbă barbară*. Bethman – (*Hegel, Storia della costituzioni dei municipii italiani-1881*, p.221), crede că *această lege își are originea în Istria*. Concluzia o trage tot N. Densusianu (opera citată): „*Idioma în care e scrisă are particularități caracteristice limbii vorbite în Carpați și Marea Neagră. Chiar și principiile fundamentale ale legii se întemeiază pe Lex Antiqua Valachorum*”, (op cit. p.906). Legea consemnează rolul important pe care-l aveau, în judecata proceselor „*Boni Homines*” (oamenii buni) care

se bucurau de mare independență juridică, ce puteau fi răspunzători doar în fața principelui „*întocmai ca în Banat.*” (ibidem)

Pentru a argumenta că *Lex Valachorum, Lex Utinensis și Legea Pământului* este una și aceeași vom aduce câteva dovezi din documentele vechi. Am descoperit un volum, de acte istorice – cele mai vechi din sec al XVI-lea – adunate de judecătorul Câmpulungului Moldovenesc Tudor Ștefanelli, membru al Academiei Române, publicată în 1915. Acesta se intitulează „**Documente din Vechiul Ocol al Câmpulungului Moldovenesc, cu mai multe iscălituri facsimilate în texte și 19 reproduceri facsimilate de documente originale**” (Edițiunea Academiei Române, Buc. Librăriile Socec și Sfetea, **1915**). Aceste „*Documente*” au constituit, de altfel, materialul care a stat la baza discursului „de recepțiune” a autorului la Academia Română, intitulat „*Istoricul luptei pentru drept în ținutul Câmpulungului Moldovenesc*”. Credem că nu-i lipsit de interes să amintim că T. Ștefanelli a avut colaboratori pe prof. I. Bianu, pe dr. D. Onciul și pe N. Iorga. Puțin cunoscute și nevalorificate, „*documentele luminează multe părți întunecate ale istoriei Câmpulungului Moldovenesc și ale multor alte ținuturi, care în vechime păstrase, față cu descălecătorii Moldovei, oarecare neatârnare în traiul și organizația lor internă; locuitorii din vechiul ocol al Câmpulungului se bucurau în munții lor de multe privilegii și de o neatârnare pe care celelalte ținuturi ale Moldovei, afară de Vrancea și Tigheciul (Basarabia) nu o aveau.* Din acest motiv D. Cantemir în „*Descriptio Moldaviae*” le consideră niște „*mici republici.*” Volumul amintit cuprinde tranzacții de vânzare-cumpărare, danii, zălojaguri, înscrisuri de împrumut, cărți de judecată ale bătrânilor și ale vornicilor, hrisoave domnești pentru câmpulungeni, cuprinse între sf. sec. al XVI-lea până în sec. al XIX-lea. În documentele amintite se arată, mai ales, importanța OAMENILOR BUNI. Prezența lor e cerută de Legea Pământului, ei fiind împlinitorii județului dar și garanți ai adevărului hotărârii. În cel mai vechi document ce e prins în acest volum, o carte de „zălojag”, de la anul 1611, leat 7119, între Ursul Mănăilă și feciorul lui Gheorghe pentru un loc din Pecisște se vorbește că atunci când s-au făcut „*acest adevărat zapis, au fost mulți oameni buni*” și urmează o listă de 7 nume, (op. cit. p. 1). *Aceeași importanță a celor aleși de obște, este consemnată în*

înscrisul de la 1765=7274 noev 11 „dat la mâna lui Ghiorghit(î)... precum să știe, după cum arată hotarnica pân mărturie a **oameni buni și bătrâni**“ (idem pag. 78). Chiar domnitorii și boierii recunoșteau această instanță a bătrânilor, după cum arată un act din 1775-leat 7264 prin care paharnicul C-tin Cantacuzino, ispravnic al ținutului Sucevei „rânduie pe urma unei cărți gospod pe mai mulți bătrâni din Candreni să măsure și să hotărască moșiile fraților Candrea“. (op. cit. p.56-57).

Acest rol de înfăptuitori de dreptate al bătrânilor se păstrează chiar și în timpul habsburgilor și în Transilvania și în Bucovina. În rezolvarea unor neînțelegeri, de pildă – într-un act de la 1822, august, 2, mart, 2 se arată că Scaunul Câmpulungului rânduiește hotarnici pe Ioniță Mircăș și pe Ioniță Lehaci, care împărțesc o moșie între urmași, cărora „*le dau la mână carte de învoiașă întărită de vornicul C-lungului și de bătrânii din vatră*“ (idem p. 380-381). Reprezentanții obștei se implică și în treburile împărătești, drept mărturie stă jurământul juraților din Campulung „*rânduți de scaun și de sat să facă cislă împărțirii banilor împărătești*“. (1786 dec, 1 op cit. p. 169). Funcționarii împărătești nu puteau da din pământul împărătesc vreo bucată de pământ slujitorilor împărăției fără hotărârea sătenilor. („*Noi sătenii din vatra Campulungului am dat această adevărată scrisoare la mâna lui Vasile Olariul, de aice, precum se știe ca fiind bun gospodar și purtător în poruncile împărătești și moșie neavând, pentru trebuința sa, au făcut cerire și i-am dat o bucată din locu împărătescu*“. (1784 iulie 10, op cit. p. 150).

Și acum, după milenii recunoaștem, în modul de înstrăinare al pământului, Lex Valahorum. Moșia nu se putea înstrăina, nici pe timpul stăpânirii austrieicilor, fără încuviințarea tuturor rudeilor; *această încuviințare era* exprimată în zapise având în vedere, frații părinții, nepoții. Dacă în străvechime funcționau **legile** scrise care prevedeau pedepse pentru cei ce nu respectau **legile**, în evul mediu până în secolul al XIX-lea se folosea imprecizia asupra *celor din neam*, care ar fi revendicat vreodată ceea ce s-a vândut cu încuviințarea neamurilor. Practica *blestemului celor ce vor urma și nu vor respecta dorințele înaintașilor* este – se vede – mult mai veche – o întâlnim și în actele de danie ale domnitorilor; Ștefan cel Mare lasă Mănăstirii Putna pământuri, sate și

privilegii, cu blestem strașnic pentru cei ce vor nesocoti voința lui. Blestemul ține loc de lege scrisă, dar e mai tare decât aceasta.

O formulă întâlnită în mai toate actele de până la sfârșitul sec. al XIX-lea, arată influența creștinismului. Aducem drept exemplu un document edificator, frumos și pentru limbajul arhaic – „iară de acmu să va rădica dintru nepoții noștri, sau din verii noștri, sau fieștecine din ruda noastră, să mai umble a mai răscumpăra acel iaz, să fie treclea și proclat de 318 oteț(i) din vă Nicichii și anaftima și negru ca Ariea, și-s fim de Maica Domnului Hristos neertați. (e vorba de cei 318 părinți de la Niceea) 1652 = (leat 7171 noemvre, 17-op cit. p. 4-5). După Edictul de la Milano, din 313 e.n., dat de împăratul Constantin cel Mare, prin care creștinismul devin „religio licita“, și dacii, care au suferit prigoană timp de aproape trei secole de la Hristos, cu biserică apostolică, și care au dat și martiri, se bucură de recunoașterea credinței și de încetarea persecuțiilor. Pentru daci, Sinodul I Ecumenic de la Niceea anul 325 e.n. a constituit un punct de reper în continuitatea ființării lor, ca neam, prin acceptarea prevederilor acestuia. Adunarea tuturor episcopilor bisericii creștine a pus bazele fundamentale ale creștinismului, a luat decizii majore, ce privesc dreapta credință și unitatea bisericii, a respins ereziile lui Arie. La sinod a participat și episcopul Getției Teodosie („Izvoarele Istoriei României“, Buc. 970, p. 225-229).

Prevederile sinodale s-au răspândit cu repeziciune, având în vedere uriașa lor importanță existențială. Ele devin, prin asimilare, parte componentă a Legilor Obiceiului Pământului, a Belaginelor, adică a Legilor Valahilor și întăresc morala atât de necesară, acum când codurile scrise nu mai există și când e nevoie de autoritate pentru a supraviețui ca popor. Cunoscută chiar în prima jumătate a sec. al IV-lea, creștinii dacoromâni le-au transmis din generație în generație. Ele se manifestă în înscrisuri, multe secole. Jurămintele făcute în actele lor, până târziu, în sec. al XVII-lea și chiar al XIX-lea, arată că **legile** strămoșești, **Legile Belagine** nu s-au pierdut.

În concluzie, putem spune ca Iordanes în sec. al VI-lea – că „**Belaginele există și azi**“. Ele trebuie descoperite prin dăruire, prin renunțarea la prejudecăți, și, mai ales, prin deschiderea la

ceea ce oferă miturile, obiceiurile, și datinile, tradițiile orale, și, în mod deosebit, limba.

Civilizația superioară a pelasgilor, ale căror rădăcini urcă în mituri, organizați după legi flexibile, realiste și perfectibile în timp, a asigurat evoluția întregii omeniri.

Cufundându-ne în adâncimea timpului, auzim ecourile cele mai îndepărtate ale strămoșilor, care n-au pierit, ci s-au înveșnicit și ne-au înveșnicit prin limba lor melodioasă și prin frumusețea legilor, care îi unea de **Cer** și-i ținea drept, pe **Pământ**.

CEAHLĂUL, MUNTELE SACRU, ARHETIPUL KOGAIONULUI

Existența umană se certifică printr-un ansamblu de norme spirituale care organizează viața, o ușurează și în jurul cărora se forjează structura socio-economică și morală, preceptele religioase fiind nucleul care are ca justificare a importanței centrul ei – cu valoare sacră – care trimite la modelul divin originar, acceptat ca Atoatecreator. Cu alte cuvinte, umanitatea s-a putut menține în măsura în care a realizat existența acestei interdependențe, ca factor primordial de continuitate.

În toate societățile, oricât de primitive sunt considerate, aceste norme se pun în conexiune cu divinitatea, care, ca primordialitate ființială celestă, transmite aceste norme prin inițiere, dar această inițiere, preluată de membri aleși ai comunității, are ca scop întreținerea acestor legături, pe cale spirituală, cu Marele Creator, în mod continuu, reîntoarcerea „ab origine” asigurând ieșirea din temporal și menținerea în atemporalitate, în veșnicie. Ansamblul de cutume, ca experiențe religioase de acest gen, au nevoie de un spațiu care capătă și el atributele necesare apariției acestuia și ale menținerii permanente, care derivă din această sacralitate. Aceste spații reprezintă o configurare simbolică, încifrată, a spațiului celest, în granițele căruia se pot desfășura ritualurile magico-religioase.

În istoria omenirii exemplele sunt numeroase. Un asemenea teritoriu, va fi fost încă din zorii lumii și cel marcat de prezența în centrul său a Muntelui Ceahlău. Se pune întrebarea cine au fost primii sacerdoți care au exersat această comunicare cu

divinitatea? Avem în vedere felul cum s-a construit zona central-sacerdotală, (care este structurată după criterii ce implică cunoștințe excepționale ce țin de științelor superioare ca astrologia, astronomia, matematica, chiar fizica și nu numai) unele depășesc posibilitățile reale de azi de a corela mersul și poziția astrelor cu elementele constitutive ale muntelui; cunoașterea calculelor, care să asigure această interdependență, presupune și o menținere a acestei structurări permanente. Astfel, Megalopolisul antic de la muntelui sfânt pe linia imaginară Pecica-Deva-Cugir-Boița-Omu ajunge, prin algoritm perpendicular, în centrul Ceahlăului. Ne dăm seama că unele forme alcătuitoare ale incintei sacre, ca și amplasarea lor (precum a ziguratelor, cei trei „stâlpi” alcătuitoari ai Coloanei Cerului – Panaghia, Toaca, Piatra Ciobanului, Piramida, ale cărei coordonate se suprapun aproape peste ale celor egiptene care sunt mai noi, existența a numeroase urme zoomorfe și antropomorfe, Pietrei Late, a cărei poziție lasă să se vadă și un altar frumos, dar și un amfiteatru) duc cu mintea la cunoștințe esoterice, ce trimit la alte dimensiuni. Putem afirma că este un teritoriu ale cărui elemente constitutive au semnificații mitice, încifrate. De la Strabon (Geographia VII, 3, 5), s-au păstrat primele informații despre Muntele Sfânt al dacilor, care îl și numește, după cum îi spun și dacii, Kogaionon, și unde se desfășurau ritualurile cerute de misterele zalmocsiene, conduse de un *maximus pontificus*. Pe lângă muntele acesta, spune el, curge un râu care poartă același nume. Tot Strabon amintește și de o peșteră inaccesibilă altora. La început, aici în locul acesta trăia marele preot Zalmocsis, *la care anual venea regele pentru sfat de taină și care apoi, a devenit zeu.*

Despre vechimea acestei incinte Sacre, originare, putem vorbi doar luând în considerație mai mulți factori-recurgând la o analiză a informațiilor cu caracter sacru prinse și în mesaje încryptate:

- locul ales – cea mai mare înălțime muntoasă pe o rază de 60-100 de km, în funcție de punctele cardinale,
- structurarea elementelor constitutive,
- cunoștințele extraordinar de înaintate pentru o epocă atât de lungă, cuprinse în acestea

– prezența urmelor morfologice antropologice și zoomorfe, imprimată în stânci, care pun în discuție factura inițierilor și a inițiatilor.

– existența peșterilor, ca spațiu ce oferă, posibilitatea de spiritualizare, prin izolare,

– neîntrerupta viețuire a isihăștilor, amintiți de înțelepții antici, până astăzi, unii dintre ei nearătându-se oamenilor obișnuiți niciodată, ca în timpurile vechi, practicând inițierea ce permite dialogul cu Zalmocsis – Dumnezeu, pentru a menține colectivitatea în lumina Lui, cea benefică, ce asigură existența și unitatea neamului.

Recurgând la analiza acestor factori, putem desprinde informații, prinse în mesaje criptice, ale căror adevăruri nu sunt de factură umană, ci de inspirație divină. Ne punem întrebarea cine au fost acești inițiați și de unde vin? Luând în considerare și alte elemente, pe lângă acele amintite, care se referă la cunoștințe extraordinare privind coordonatele cerului în legătură cu cele ale pământului, dar și modul de comunicare cu Cerul, avem în vedere cele mai stranii fenomene, ce țin de miraculos; *Umbra Piramidei* ca și *Calea Cerului*, care în anume perioadă a anului, mai exact, în prima decadă a lunii august, de ziua Schimbării la Față, se manifestă-vom găsi la originea acestui ansamblu sacru o populație despre care izvoarele istorice antice spun că a fost populația originară, a miticilor hiperborei. Muntele Sfânt a păstrat și în creștinism sensul și funcția originară, prinse în cuvântul *sfânt*, ca o continuare firească, a practicării religiei proprii dacilor care erau monoteiști și credeau în nemurire, elementele cheie și ale creștinismului, care, preluat de inițiații zalmocsieni, a fost ușor integrat, prin completare, exprimată prin cuvintele lui Iisus care *a venit să împlinească legea, nu s-o strice*. Acest lucru l-au înțeles foarte repede acești sacerdoți căci ei credeau în adevărul spus de Hristos Dumnezeu, având știința – cum am mai spus – a comunicării cu Divinitatea, recunoscută în Persoana Hristică.

Chiar dacă unii cercetători spun că denumirea sărbătorii creștine a *Schimbării la Față*, și a timpului istoric în care e așezată, n-are nicio legătură cu străvechile practici mistice, noi credem că în acest spațiu *sacru originar*, continuitatea asigură ieșirea din timpul real și existența în cel mitic.

Sărbătoarea Schimbării la Față are ca punct central arătarea lui Iisus, pe muntele Taborului, alături de doi prooroci ai Vechiului Testament – Moise și Ilie și a celor trei apostoli: Petru, Ioan, Iacov, în haina dumnezeirii, de lumină, o prefigurare a existenței în rai, în trup spiritual. Am insistat asupra acestui eveniment, pentru că, în precreștinism, la această dată se petrec niște fenomene care schimbă ceva din existența Muntelui Sfânt și anume e vorba tot de o prezență, care are, ca origine de manifestare, tot voința divină ce se observă prin cele două fenomene miraculoase, amintite, legate de Umbra Piramidei și apariția Căii Cerului din muntele Ceahlău, epifanii ce transmit mesaje prin sacerdoți, care, descifrate de cei aleși, permit ființarea continuă, în spațiu și în timpul mitic.

Primii sacerdoți ai muntelui au fost hiperboreeni. Anticii vorbesc despre patria lor ca despre un tărâm ale cărui coordonate duc la edenul biblic de mai târziu. Pindar (Pzth.X.29) afirmă despre hiperborei că *pot să trăiască și 1000 de ani și nu cunosc nici munca nici luptele ci își petrec vremea dansând din liră și flaut*; această arată primordialitatea lor căci poetul inspirat vorbește despre hiperboreeni ca despre *o seminție sfântă*. Grecii (Homer – Odiseea) spun că sunt *dioi, (divini) asemenea zeilor*. Acești antici îi consideră pe hiperborei înaintașii legendari, din timpuri imemorabile, ai dacogetilor, care aveau un Centru Spiritual, în acele timpuri hotărâtoare în formarea poporului și a civilizației sale; Dacia – în lumea arhaică – constituia *scheletul unei geografii simbolice, suport al unei istorii mitice, deci sacre în cel mai înalt grad* (.Vasile Lovinescu-Dacia hiperboreană – p.9) Scoliastul lui Pindar – (OL.III 28 Tragic. ov, i II 387) spune-că *Hiperboreus era fiul lui Pelasgus și, deci pentru a arăta rasa primordială, denumirea de pelasg ar fi chiar mai potrivit decât hiperborean*; lexemul *pelasg* înseamnă- în limba pelasgă, – *cei veniți de demult din cer*, având și ei originea în Pelasgus Uranianul. Despre Ahile, miturile spun că era trac de la gurile Istrului (Silviu. M. Dragomir – *Iliada ca scenă a protoistoriei poporului român*). Era fiul regelui Peleu, un voinic și al zeiței Tetis. Homer în Iliada confirmă: *Tata mi-i domn și mama zeiță și totuși / Vai, și pe mine m-adulmecă moartea și soarta.*(op. cit. cap.XXI, v – 106-113).

Poemul însuși se deschide cu invocația: *Cântă, zeiță, mânia ce-aprinse pe-Ahil Peleianul.*

„A fi trac era o valoare de simbol, oșteanul desăvârșit, posesor al unui suflet ce și-a păstrat nealterată puritatea timpurilor străvechi. Elinii, ca semn al strălucirii își caută în vechime ascendențe genealogice, ca și virtuțile de cele ale tracilor din N. Îndepărtat și misterios, considerat ca sorginte a tuturor obârșiiilor – un exemplu este zeul războiului Ares ca și fiica sa, Penthesilea, ori comandantul aheilor, Agamemnon, căruia Licurg chiar îi spune Tracul.” (Silviu Dragomir, *ibidem*). Ne oprim aici asupra epitetului însoțitor al antroponimului Ahile-Peleianul. Este evident că și denumirea tatălui și a fiului are în vedere un cognomen; ei sunt din spița Peleienilor *Peleianul=pele(a)[sgus+ianus= pelasgianu= pelasgan(u)=pelasg(ul)*. Se observă că în radicalul cuvântului este inclus numele zeului *Ianus, Cel cu două fețe*, atributele unui zeu suprem, stăpân peste cele două tărâmurile ale vieții și ale morții. Cunoscând și originea mamei-zeiță, dar și voinicia-citește *urieșenia*-tatălui, iată că am putut arăta unul din motivele pentru care vechii greci considerau pe pelasgi *divini, de origine celestă*. De altfel, etnonimul *hiperboreu*, se traduce în limba pelasgă – *cel coborât cu hârzobul din cer*.

Interesant este și faptul că și astăzi există, din memoria ancestrală, o zicală populară frecventă și încă vie – care privește pe cei care se pretind deștepți fără motiv, ce sunt puși la punct cu replica – *da' ce te crezi coborât cu hârzobul din cer?* Această zicere, poate duce la o descoperire care poate ului, mai ales că cei coborâți cu hârzobul din cer, în urmă cu milenii, au impresionat într-atât, prin înalta civilizație, încât, în mod conștient, și azi, cel ce o folosește are în vedere superioritatea lor în înțelepciune și nu numai. Dar chestiunea suportă discuții aprofundate și nu asta avem în intenție acum.

Aius – poet antic – afirmă că Pelasgus s-a născut în Pământul Negru-*gaia melaina*, care este interpretat ca în distincția primordială. Pelasgus e numele, în tradiția hiperboreană, a omului universal, a lui Adam. Anticii numeau **axis mundi** *kion auranou*, Polul Spiritual al Lumii, sau arhetipul Coloanelor Cerului pe care vechii greci (Homer-*Odiseea*), îl situează *pe un munte în țara divinilor pelasgi*, care-credem – corespunde complexului din

Ceahlău, format din vârful Panaghia, Toaca și Piatra Ciobanului. N. Densusianu – *Dacia Preistorică*, 1913 – prezintă o stelă funerară din Sicilia, de la Lilybeu, unde-s figurate cele trei coloane – coloana din centru era cea mai mare, precum este și Toaca. Autorul citat însă crede că acestea s-ar afla în Bucegi.

Despre acest pol vorbește și Ovidius (*Tristia-IV-41-42*), ce mărturisește că *și-a petrecut viața sub axul boreal la stânga Pontului Euxin, iar în Pontice*, Il 19, 4045, tot Ovidius ne spune că *se găsește chiar sub cardineus mundi, sub axul boreal, în țara geților*. Că anticii identificau pe geți, daci, traci cu pelasgii-hiperboreeni o dovedesc tot documentele. Martiial, (*Epig.IX, 45,-VII, 78*) în cele două epigrame, numește Dacia – *Geticus Polus* cu *cerul hiperborean și astrele polului getic, și victoria* lui Domițian asupra dacilor-hiperboreus *triumphus sau gigantes Triumphes* (apud Vasile Lovinescu – *Dacia Hiperboreană*, Edit. Rosmarin pag. 18). Carpații erau numiți de antici *Munții Rifei din ținuturile hiperboreene*. Virgilius – (*Georgica, IV, V*), amintește de Orpheus, miticul personaj-gigantic ce *cutreiera ghețurile hiperboreene și drumul acoperit de ghețuri și câmpiile niciodată fără zăpadă, în jurul Munților Rifei, până ce femeile trace, mâniate de disprețul său, îl sfâșiară*. Anticii considerau pe hiperboreeni locuitorii Istrului. De la Pindar (*Olimp.VII, 65*), aflăm că *Apollo, după ce ridicase zidurile Troiei cu Neptun și Eoc, se întoarce în patria sa, pe Istru, la hiperborei*. Strabon (*Geographia, XI, 6, 12*), consideră că primii care au descris diferitele părți ale lumii spun că hiperboreenii locuiau deasupra Pontului Euxin și a Istrului. Apolonius din Rhodos(*Argonautice, II, 5, 675*) crede că hiperboreii sunt pelasgi locuind în Thracia. Și alte documente duc la aceeași identificare a pelasgilor hiperboreeni cu dacii, sau cu tracii. Iată, de altfel, ca găsim informații și despre Zeul lor Suprem. De la Clement din Alexandria, (*Stomata, IV, 213,*) aflăm că *profetul lor era Zalmocsis Hiperboreanul*. La Dodona s-a descoperit, sanctuarul hiperborean, unde Zalmocsis era adorat sub numele de Zeus Anax Pelasgikos, astfel fiind invocat de Ahile în (*Iliada-XVI 232*). Concluzia o găsim la Vasile Lovinescu – (op cit. pag.68, 69) *Centrul Suprem al pelasgilor din illo tempore este Dacia*. Și Mircea Eliade (*Istoria Religiiilor*) își însușește denumirea dată de antici, *considerând – Polus Geticus, Axis Boreis, denumiri asociate, ținutului*

hiperborean definind clar noțiune de Centru, ca pol spiritual general, Centrul Lumii, Macaron nesoi, Insula fericitilor, acolo unde cerul poate comunica, și care are întotdeauna o reprezentare mitico-geografică, cosmică și telurică totodată, ... tărâm bidimensional, paradiziac, de dincolo de Boreas, după mitul delfic gen Shambala, Eden, Pang-dai, Grădina lui Ghilgames. Cu mult înainte, (Pindar-PZTH. X. 29), menționează că nimeni, nici pe pământ, nici pe mare, nu putea descoperi calea minunată care duce spre locurile hiperboreenilor (adică țara și locuitorii ei aparțineau unei geografii mitice).

Tărâmul geografic este aici o poartă către cel mitic – (Apollo era numit Zeul Porții, la grecii antici, pentru a favoriza trecerea în lumea de dincolo așa cum este edenul biblic, cu o reprezentare geografică ce cuprindea râurile Tigrul, Eufratul, Gihonnul (Nilul) și Fisonul (Danubius) – (Geneza cap. II, 10-12). Ca și în Biblie, pentru dobândirea edenului mitic hiperboreu, se impunea *renunțarea la lume*. Așa cum se subînțelege, acest tărâm permitea contemplarea divinității prin diferite practici și tehnici spirituale. La daci, purificarea se realiza în spații ascunse în peșteri, prin meditațiile și incantațiile inițiaților **ktiști** și **polistai**, dar și prin practicarea posturilor abstenențiale și a vegetarianismului. Scopul inițierii și al celui ce o practică este renașterea spirituală continuă pentru a menține vie dimensiunea spirituală a sacerdoților, a populației și a spațiului. În cazul Ceahlăului, inițierea se realiza tot în asemenea peșteri sau prin urcarea ritualică a Muntelui Sfânt, în tăcerea ce predispune la meditație, în pas domol, până la apusul soarelui. Noaptea se aprindeau, făclii dar și ruguri, care erau păzite până răsărea soarele, relicve așa-zis păgâne, cu trimitere directă la lumina ca zeitățe de care depindea ființarea. Urma slujba religioasă, mai întâi, după rânduielele milenare, prin prezența sacerdoților pe Piatra Lată din fața amfiteatrului natural, unde se afla mulțimea, mai apoi în biserici. Acest ritual este practicat și în zilele noastre. Credem că, prin toate coordonatele prinse în structura muntelui Ceahlău, putem identifica aici Centrul Originar, Sacru, Suprem al dacilor hiperboreeni. Se poate aborda astfel problema numai ținând cont de vechimea acestui centru a cărui existență urcă în **mit** care -pentru Rene Guenon – este o realitate primordială al cărei înveliș a ascuns adevăratul nucleu

esoteric, aruncarea lui în lume constituind garanția perpetuării sale. De muntele Ceahlău sunt legate numeroase mituri, de la cel al Babei Dochia la cel al vârfului Toaca, al Panaghiei, al Stănilor, al Pietrei Ciobanului, al Clăii lui Miron, al Pietrei Lăcimate, al Polițelor cu Crini, la Detunatele, al Coloanelor Cerului și ale atâtor locuri, ce poartă nume de legendari isihști, la cel privind felul în care a fost ridicat acest munte de cei doi copii, frate și soră, din seminția urieșilor, până la însăși denumirea muntelui.

Locuitorii de la poala Ceahlăului, povestesc că *ar fi trăit cândva un neam de uriași, popor de oameni grozav de înalți și tari. Aveau niște bouri cu coarne scurte ce pășteau acolo. Când venea omățul, coborau în Valea Jitanului* (n.n. vezi alte toponime mai vechi ce se referă la jidovii urieși, care nu se confundă cu evreii – aici oamenii au adaptat vechea denumire la cea din epoca creștină), *căreia până azi îi spun astfel... De sub Toaca, printre turnuri în jos, unde lumina-i fără spor, este un jgheab fioros, numit Jgheabul Urieșilor.* (din relatările lui moș Grigore Răduțu, spuse învățătorului Gheorghe Baltă în 1927). Muntele Ceahlăului este identificat cu Muntele Ghedeonului, care trimite la Cartea Cărților – Biblia. Miturile antice vorbesc despre giganții hiperborei împotriva cărora zeii greci s-au răzvrătit și apoi s-au mutat în munții Olimp, din munții Tessaliei. Ulterior, Giganții devin personaje în creațiile noastre folclorice, unul fiind Iovan Iorgovan, alții sunt Novăceștii. Ei au rămas și azi în amintirile unor locuitori care povestesc despre urieșii – sau jidovii – de demult, care s-au nemurit și prin toponime. (În Valea Arieșului s-au descoperit scheletele unor asemenea titani). Un alt lui argument care indică vechimea Ceahlăului, *Centrul Sacru Originar*, este determinat de *prezența soarelui ca simbol divin*, elementul conductor spre divinitate atunci când acesta nu se confunda cu divinitatea însăși. Știința fabuloasă a constructorilor componentelor acestei incinte sacre, cu o morfologie ce vizează miraculosul, are protagonist soarele ca declanșator de drumuri ce se deschid o dată pe an, spre cer, permițând celor spiritualizați să reînnoiască legăturile cu zeul lor. Despre acestea vorbesc și Elena și Nicolae Ticleanu în remarcabilul studiu *Calea Cerului din Kogaionon* (1999). *Au loc, în prima decadă a lunii august, de Probajini, sau Schimbarea la Față, fenomene optice, numite Umbra Piramidei și Calea Cerului. Razele soarelui cad pe*

piramida sacră așa fel încât umbra vârfului piramidal Toaca, se combină cu cea a vârfului Piatra Ciobanului, formând, timp de aproximativ 80 de minute o hologramă naturală, gigantică, o piramidă perfectă.

Înainte de acest misterios și inexplicabil fenomen optic, are loc altă manifestare, care este, de asemenea, purtătoare de simboluri uraniene ce ține doar câteva minute. Răsăritul soarelui, la primele sale minute, creează o împletire de lumini și umbre. Umbra Piramidei atinge cerul, deschizând în acesta un drum întunecat, fără sfârșit, mărginit, în stânga, de un parapet luminos.

Pentru cei inițiați, ce dețin chei misterioase de citire și interpretare a fenomenului – observat de aceștia, din timpuri imemorabile, pregătiți continuu, prin practici mistice cunoscute numai de ei, din generație în generație, realizate în taina și liniștea peșterilor, practici ce asigurau și forță de concentrare – devin posibile dialogurile cu Cerul, care se releva, la o dată anume în chip evident, nu numai sacerdoților ci și mulțimilor. Aceste manifestări erau semne divine care au justificat denumirea, ca și venerarea Ceahlăului, în ritualuri specifice ce poartă și azi numele de **Sărbătoarea Muntelui**. Prezentarea substantivului *munte* la singular și lipsa oricărui atribut, duce la concluzia unicității sale, înțeleasă *ca sacralitate primordială* de toată populația. Participarea inițiaților, ca și prezența efectivă, stimulative, a mulțimilor, sporeau forța de comunicare pe calea relevantă a preoților ce transmiteau celor de față care este voința Zeului Suprem. Soarele – care, ca element primordial și punct de adorație, constituie nucleul unor cutume ce se practică până azi – era și este perceput și ca Zeu al Luminii, ca lumina însăși dar și ca Forța Supremă Creatoare. Urcarea cu făclii în liniște, rugurile aprinse, duc cu mintea până în timpurile mitice în care astrul zilei este principiul esențial existențial care se identifică cu Lumina ca Zeitate Supremă, Unică, și care ajunge până în epoca creștinismului să păstreze aceeași semnificație. Iisus Dumnezeu devine *Lumina Lumii, Soarele Dreptății, și Cel Ce răsărit-a lumii Lumina Cunoștinței, Lumină din Lumină, Dumnezeu Adevărat din Dumnezeu Adevărat*. Despre soarele sfânt – vorbește un descânt, practicat mai ales de copii. „*Fugi ploaie călătoare/ că te-ajunge*

sfântul soare / c-un mai / c-un pai / cu custura lui Mihai / cu reșteul boilor / taie capul ploilor /

În unele sate din Maramureș există un colind al soarelui; mai mult – în practicile magice, prin descântec, în satele din Bucovina, femeile bătrâne (moșicele, cum li se spune) alături de argintul *strecurat*, invocă și *soarele cel curat*, forțe purificatoare și defensive totodată. Locuitorii satelor, de asemenea vorbesc de *soarele sfânt*. Întâlnim și în viața de zi cu zi acest lucru, surprins însă magistral, având în vedere caracterul arhaic, mitic, al obiceiurilor menționate, în romanul *Baltagul* de Sadoveanu; Vitoria își dosădește fata cu asprime pentru că *n-a mai învățat rânduiala, că e păcat să arunci gunoiul în fața soarelui*. Din creațiile populare, acest caracter de sacralitate al soarelui e transferat regilor și voievozilor, care-s aleșii, inițiații. (*Ștefan, Ștefan, Domn cel Mare / Seamă pe lume nu are / Decât numai Sfântul Soare*).

Ceahlăul, ca munte sfânt, este o prezență eternă care nu este influențată de timpul concret dar această existență paralelă cu lumea finită, fragmentată secvențial prin calupuri istorice, nu există ca percepere. El vine din mit, de la *facerea lumii* și va exista, prin actualizarea momentului de grație, într-o permanență necuantificabilă. Ceahlăul, Munte Sfânt, este Arheul, modelul original cu dimensiunea *celuilalt țărâm*, al celui spiritual perpetuu. Despre *celălalt țărâm*, aflăm și în basme, mai ales, unde datele existențiale normale, temporale se dizolvă – scopul intrării pe *celălalt țărâm* este găsirea eternității; personajul principal, Făt-Frumosul face o călătorie pentru a dobândi *tineretea fără bătrânețe și viața fără de moarte*. În această călătorie, el este inițiat și condus de forțe supranaturale care-l ajută și care dețin secretele legate de lumea țărâmului obișnuit dar și de cea a *celuilalt țărâm*. Acest rol de inițiere în cunoaștere, în perimetrul Muntelui Sfânt, îl au tot sacerdoții pelasgi, daci, în fond, care îndeplinesc aceleași funcții de intermediere între cele două țărâmurii, precum personajele din basme, pentru că și aceștia, care dețin puteri magice, transmit normele celești și asigură ființarea lor continuă.

Deși informațiile despre daco-geți sunt puține și fragmentate, datorită originalității conceptelor morale și, mai ales religioase – credeau într-un singur zeu suprem și în nemurire – au

stârnit interesul filosofilor istoricilor, geografilor, al poezilor antici, și așa se explică de ce-antichitatea recunoștea unanim adâncă religiozitate a geților (V. Pârvan, *Getica*, 1926).

Dimitrie Cantemir, om învățat, cunoscând bine tradițiile și obiceiurile neamului, preluate de la strămoși până la originea acestuia, în adâncurile vremii, spune că, *dacă Ceahlăul ar fi intrat în basmele celor vechi, ar fi fost tot atât de vestit ca și Olimpul, Pindul, sau Peliasu.* (*Descrierea Moldovei*- 1716). Olimpul este Centrul Sacru al vechilor greci, unde locuiau zeii, spuneau ei, și erau nemuritori. Această comparație e făcută având toate datele privind tocmai importanța sacră Ceahlăului, văzută ca o continuitate. Și Alecu Ruso (1848) are în vedere aceeași funcțiune preistorică a Ceahlăului. Ideea este împărtășită și de academicianul Alex. Zub (*Xenopoliana*, II, 1994, 1-4, 4), care consideră că atracția călugărilor de azi pentru spațiul mitic al muntelui ar avea și rostul mitologic al referinței anterioare. Gh. Asachi, (1859) vorbește de extraordinara vizibilitate a piscului celui mai înalt al Muntelui Pionului sau Ceahlăului – *de la Capul Mangalia până la Cetatea Albă, locuitorii de pe malul Nistrului, văd soarele apunând după masa acestui munte.* În 1813, Fabre d'Olivet crede că Orfeu a trăit în munții ce despart Moldova de Transilvania, și că *pe versantul moldovenesc al Carpaților s-a format, mai târziu, tradiția cunoscută de greci, a muntelui Kogaion, adică a Ceahlăului*, unde locuia Orfeu, *păstor, preot și profet.* (apud N. Ticleanu – op. cit.). Și V. Pârvan (1926) crede că Ceahlăul este Muntele Sfânt, Kogaion, și nu e singurul.

Poeți și scriitori moderni și contemporani, au văzut acest munte prin prisma sacralității. Vechimea rolului său e dată și de păstrarea în conștiința pământenilor a acestei dimensiuni deosebite. V. Alecsandri, în poemul *Dan, căpitan de plai* își prezintă eroul ca pe un uriaș, vizând în acest epitet nu numai fizicul ci și moralitate excepțională. Punctul culminant al acestei opere este acela în care Dan refuză să trăiască în schimbul lepădării de credința sa, prin splendida replică –*Ceahlăul sub furtună nu scade mușunoi/ Eu, Dan sub vântul soartei să cad păgân, nu voi/*. Figura statuară a eroului, umilește pe mărunțul han Ghirai și, prin aceasta, amintește de titanii hiperborei.

Și G. Cosbuc are o poezie, intitulată *Vara*, care întărește cele spuse de Asachi și anume că Muntele Sfânt, în anume condiții, se vede până dincolo de Carpați: *Vedeam Ceahlăul la Apus/ Departe-n zări albastre dus/Un uriaș cu fruntea-soare/ De pază țării noastre pus/*. În aceste cuvinte sunt surprinse funcțiile defensive ale muntelui umanizat, nu întâmplător *un uriaș* însoțit de *soarele* protector; o expunere cultă a unui mit pe care credem că poetul l-a preluat din subconștientul ancestral colectiv. Ceahlăul ca munte sacru, arhetipal este purtător de semnificații esoterice; trăirea în atemporal impune *ocultarea* multora din aceste semnificații tocmai pentru a se păstra puterea de comunicare directă, efectivă, cu Puterea Divină. Despre ocultarea numelui muntelui vorbește N. Ticleanu (ibid). Vom urmări ce ne spune analiza toponimelor. Acestui munte i se spune – după cum am amintit – și al *Ghedeonului*, ca și apa care izvorăște din vârful piscului. Autorul amintit consideră o încifrare a adevăratului nume, *recurgându-se la cea mai potrivită legendă din Biblie – anume aceea în care Ghedeon, care se închina lui Baal, primește, în vis, poruncă dumnezeiască să-i distrugă altarul și să i se închine Lui, ceea ce și face (Judecătorii, 6,25)*. După părerea noastră nu este vorba de o disimulare a toponimului Kogaion în cel de Ghedeon, ci chiar de denumirea primului, privit în evoluție firească în timp. Legenda pare mult mai nouă decât existența acestui munte sacru. Numele de *Ghedeon*, după cum am văzut, continuă tradiția și se întărește prin folosirea acestui toponim, nu întâmplător – credem noi – la răscrucea întâlnirii vechilor mistere cu cele creștine, cunoscută de aceiași sacerdoți ai vechii dar și ai Noii Învățăături. Rezultă că dacă putem face apropierea dintre lexemele *Kogaion* și *Ghedeon*, atunci vom afla adevărul. În toponimul *Ghedeon*, având în vedere că este un cuvânt compus prin contopirea a două lexeme – *Ghed* – și *Eon* intrevedem, cu satisfacție, posibilitatea de a descifra mai departe transformările etimologice. Urmărim, în paralel, și evoluția oronimului *Kogaionon* spre *Ghedeon*, ca exercițiu de verificare. Lexemul *Ghedeon* este unul compus din termenii *Ghe* – în pronunție locală – *Gad* și *Eon*; prin confuzia dintre fonemele *k* și *g*, apropiate ca sonoritate, rezultă forma *Kad-Eon*; sunetul **d** în rostirea locală devine **g** (cuvântul bade se spune bage, în zona Banatului). Prin atracția fonetică a lui **a** se ajunge la *Kog-Eon*;

legea comodității în vorbire explică prezența fonemului **a**, ca element de susținere, forma finală fiind KOG(a)-EON .

Încercăm și prezentarea fenomenului lingvistic și invers – de la Koga(i)eon la Ghedeon. În vorbirea curentă c(k) și g, se confundă datorită apropierii lor în pronunție și se ajunge de la *Kog(a)eon* la *Godeon*, și de aici se definește forma *Ghedeon*. Avem în vedere că lexemul *God*, păstrat până azi în limbile germanice ca *God-Got t-* cu același sens de *sfânt*, și că *Ghed(Ghod)* e forma coruptă de la pelasgul *Kog(Kod)*. Am arătat identitatea fonetică, văzută întrun proces de transformare, impusă de timp, dintre lexemele *GHEDEON* și *KOGAE(I)ON – MUNTELE SFÂNT* al dacilor pelasgi, amintit de Strabon. Acum urmărim, cu emoție, și dacă există și identitate semantică a celor doi termeni. *Eon* – are următoarea explicație în DEX. Ed. Acad. București, 1975 „*formă de manifestare a Divinității Supreme, Unice*”, adică înseamnă, *Puterea Supremă, Originară Unică, Dumnezeu*. Lexemul *Ghed* din cuvântul compus *Ghed-eon* ca și lexemul *Kog(d)* din toponimul *Koga(i)eon*, reprezintă formele vechi ale sintagmei *Sfântul Dumnezeu*, în cel mai restrâns sens. Cu alte cuvinte *Ghed-Eonul*, sau *Koga-l(E)onul* reprezintă același lucru și anume *Muntele Sfânt al lui Dumnezeu* sau *în care se manifestă Dumnezeu, Originarul, Primul, Arhetipul*. Concluzia e surprinzătoare – Muntele Sfânt, Ceahlăul este Koga(i)eonul, numit și Ghedeonul, ca formă locală de pronunțare, care este la fel de veche ca și forma amintită de Strabon. Așadar numele de *GHEDEON*, deși pare a fi mai nou, este numai întărit, prin mai deasa folosire de Noua Învățătură, sacră, continuatoarea celei vechi, și menținut, prin trecerea la inițierile creștine, la Învățătura lui Iisus. Amintim un lucru nelipsit de importanță și anume că înainte de venirea iudeilor Palestina fost locuită de pelasgi, ca și Grecia de azi, care se numea chiar Pelasgia. (vezi N. Densusianu – *Dacia preistorică*, 1913). Posibila apropiere ca formă, dintre cele două oronime *Kogaion* și *Ghedeon*, se poate explica și prin existența la iudei a unor lexeme, din adstratul străvechi pelasg, având în vedere tocmai conștiința faptului că tot ce ține de sacru nu poate fi schimbat. Prin urmare, nu e o întâmplare că se recurge la Biblie. Vechii titani, hiperboreii din Țara Ferișilor, treptat se amestecă cu rasa civilizată de ei, se topește în ea fără a pierde practicile religioase

de eternizare, în timpul sacru, care întotdeauna este viu, prezent și revigorator de virtuți capabile a menține, în spațiu etern, comunitatea dacilor hiperboreeni. Aceștia păstrează mult timp numele original, câtă vreme sunt în patria lor care intră în noua eră creștină, continuând vechile practici sacre. Evident, această denumire este, în sensul ei, identică cu cea originală pelasgă. E vorba de faptul că teoria celor care consideră o ocultare a numelui de *Kogaion* prin cel de *Ghedeon*, nu poate fi luată în considerare pentru că am demonstrat că cele două toponime sunt ca formă deosebite doar prin deplasare fonetică dar, cum am spus, ca sens sunt sinonime. Uitarea, ca proces de durată, are în vedere doar sensul toponimului și aceasta a plecat de la o atitudine deliberată, a sacerdotilor. Ei n-au fost niște indivizi obișnuiți ci chiar cei ce au preluat creștinismul, ca o continuare a monoteismului zalmocsian (cunoscând bine tainele Bibliei) și mai ales a faptului că iudeii înșiși au încifrat numele de *Ghedeon*, asociindu-l cu un personaj biblic. Se știe că evreii nu rostesc numele lui Iahve ci folosesc, alte numeroase formule. Ei au ascuns în această legendă marele adevăr și anume că *GHED-EON*, ce înseamnă *Sfântul Dumnezeu e o prezentare esoterică, simbolică, a unuia din momentele trecerii poporului iudeu la monoteism*, slăvind pe *Dumnezeul Unic și Sfânt, distrugând pe idoli. Avem aici o punere în scenă, încă din timpurile biblice, a acestui act. (Judecători, 6, 28)*

Dacii monoteiști cultivau misterele lui *Zalmocsis*, care înseamnă *Stăpânul Vieții și al Morții*. Ca sens se suprapune peste cel de Dumnezeu al creștinilor. Dacă vorbim despre ocultarea elementelor ce țin de divinitate, atunci credem că ne putem gândi mai degrabă la toponimul *Ceahlău*, care pare a fi mai nou – spunem *pare*, pentru că știm din antichitate că termenul *valasgus* – *v(a)lahus* a circulat alături de termenul *pelasgus* – (vezi studiul meu *Etruscii – Dacia Magazin sept 2007*), dar el are în radical lexemul *(h)laus*; noi vedem aceasta o formă ulterioară, datorită vorbirii – *numai alunecarea fonetică, prin metateză și prin acțiunea legii comodității în vorbire s-a ajuns la forma cunoscută azi*. Inițial ea trebuie să fi fost *lahus*, evident o forma prescurtată de la *vlahus*. Admitem atunci și o formă inițială *Ceavlahus* a toponimului în discuție, în care prima parte a lexemului *Cea* – trebuie să se fi referit la *Cel ce ține cerul în mâini – Creatorul*,

sau, mai aproape de noi, *Sfântul-Dumnezeul valahilor*, având în vedere că toponimului *Ceahlău este sinonim cu* lexemele *Kogaion(ul)* și *Ghedeon(ul)*, care păstrează deci același sens de *Sfântul Dumnezeu* – stricto sensu, după cum am demonstrat mai sus.

Câtă importanță va fi având acest munte de ni s-a transmis numele lui sub cele trei forme, nefiind abandonată funcțiunea sa sacră nicio clipă, într-o istorie atât de lungă și atât de zbuțuită, tăinuind până acum o vechime care ne emoționează!

Muntele Ceahlău mai este numit și *Muntele Peon* sau Pion. *Vestitorul Ortodox* – (1935, nr. 2) consideră toponimul de dată relativ recentă-sec 16 – *provenind de la numele unui mare sihastru, Cuviosul Peon* (mai apoi se vorbește și de *Mănăstirea Peonului*, pe locul *Sihăstriei lui Silvestru*). Credem – așa cum am mai afirmat – că acesta este un toponim la fel de vechi ca și cel de *Ghedeon*, exprimând aceeași străvechime, prinsă într-un înveliș sonor local. Aducem, în sprijinul părerii noastre și faptul că istoria antică (vezi Herodot) amintește printre cele aproximativ 100 de ramuri (după Mircea Eliade și D. Bălașa, 200) ale trunchiului tracic-de fapt pelasgic – și o populație care, alături de costoboci și carpi, trăia în zona de răsărit a Daciei și membri ei se numeau *p-ioni*, care se credeau *descendenți din neam de zei*, considerându-se deosebiți de ceilalți. *Ceea ce intrigă pe cercetători, este faptul că, deși ne aflăm într-o zonă în care cuvintele care încep cu fonemul p urmat de i se pronunță, fără excepție, chi' (picior – chicior), acest fenomen lingvistic nu se evidențiază în cuvântul amintit, rămânând o chestiune deschisă.* Credem, în tema amintită, că e vorba de același Dumnezeu care își face simțită prezența fie printr-o invocare a Acestuia, fie pentru că și aici aveau loc anume ritualuri. În orice caz, fiind legat numele său de cel al Divinității Supreme, se referă la un loc sacru. Sacralitatea, ca fenomen ce ține de Cer, nu permite a schimba ceva niciunui muritor – *e păcat*, spun oamenii, chiar dacă nu mai înțeleg sensul acum. În susținerea acestui argument vin cuvintele din refrenele străvechilor colinde, înghețate în forma lor arhaică. După părerea noastră nu mai putem considera oronimul *Peon* ca fiind alcătuit din două cuvinte – unul – din egipteană veche – *pi-* însemnând *casă* (G. Rachet, 1970) și *on* adică *coloană-stâlp* (*Biblia-leșirea, 1, 11*), ci mai degrabă vorbim de un cuvânt local,

străvechi, format dintr-o inițială, *p* și lexemul *eon*, în care primul cuvânt poate fi o relicvă dintr-o sintagmă ce se referea, în mod cert, la rostul acestui component al incintei sacre, în desfășurarea ritualurilor specifice. Acest munte are în alcătuirea sa același teonim *Eon*, existent și în oronimul *Ghed-eon*, ce reprezintă denumirea în sine a Muntelui Sfânt a lui *Dumnezeu* sau al *Zeului, Suprem*, al Muntelui Ceahlău. Pe de altă parte nu putem să nu observăm că evreii au fost cei care l-au adoptat pe Dumnezeul Unic, mai târziu.

Ne punem firesc următoarea întrebare: poate fi o coincidență că ei l-au numit pe Dumnezeul lor folosind aceeași formă (mai explicit același cuvânt, trecut prin sita limbii și a timpului lor, precum dacii-pelasgi)? Biblia spune că Avram, numit de Dumnezeu Avraam, a ieșit din Mesopotamia, din Ur-ul Caldeii – Biblia cap. 11, ver. 28 (Sumerul), la chemarea Acestuia, *și l-a așezat Dumnezeu, dându-i lui și urmașilor lui, tot pământul Canaanului*, amintindu-i de Sodoma și Gomora, *a căror strigare e mare dar și păcatul lor e mare și greu* – (Biblia cap., v, 8 și cap. 18, ver. 20). Este evident că vorbim despre vechea Palestină. Ultimele cercetări arată o roire dinspre vest spre est a populației Europei moderne spre Sumer, spre India și că multe cuvinte românești au corespondent în sanscrită și chiar mai departe. Răspunsul poate duce și la ceea ce susțineau unii creștini din primele veacuri, care afirmau că iudeii s-au inspirat din religia lor. Dincolo de orice posibilă speculație, acest fapt întărește ideea că cei ce și-au durat o incintă sacră pe muntele Ghedeonului, al Ceahlăului de azi, au fost primii și marii civilizatori ai lumii.

Muntele Ceahlău, sau Muntele Ghedeonului este Arhetipul. Acesta a rămas, ca **originarul**, modelul, în arealul căruia, de la începutul lumii, se desfășoară ritualuri religioase exercitate de sacerdoții, inițiați care au întreținut această flacără a credinței din timpuri nedesluite încă de istorie până în zilele noastre, asigurând ființarea unui neam ce-și are rădăcinile în mit, în Tărâmul Celălalt, celest. Găsim în ceea ce reprezintă Ceahlăul ca incintă (muntele cel mai înalt de pe o regiune foarte largă, organizarea acesteia după proiecții ce țin de misterele uraniene, prezența peșterilor, ca loc de inițiere a sacerdoților, un amfiteatru generos, ca și o platformă, Piatra Lată) locul de unde era văzut de cei ce

asistau la aceste ritualuri. Există, de asemenea, și o morfologie care deschide drum ideii de intervenție a unor forțe ce depășesc pe cele ale omului obișnuit de azi. Nu în ultimul rând, amintim de preluare a toponimului străvechi *Koga(i)eon*, sub denumirea sinonimă de *Ghedeon dar și de, la fel de vechiul, Ceahlău*. Centru spiritual originar cu funcțiune mitică, de permanență, Ceahlăul a servit de model spiritual, propagat prin necesitatea transferului de sacralitate și altor munți, ce au caracteristicile esențiale. Munții capătă caracter sacru în măsura în care oamenii urmează modelul primordial cunoscând semne și descifrând vise după o știință anume, transmisă din timpuri imemorabile, cu scop de continuitate existențială a unui neam. Având în vedere unitatea de credință a pelasgilor daci și a urmașilor direcți-dacii valahi – în mod cert – au fost numeroase astfel de centre dar peste care a trecut istoria și vitregiile ei le-au distrus. Aceasta n-a dus însă la întreruperea vieții spirituale. *Având Ceahlăul ca Centru Spiritual Originar*, inițiații din vechime se deplasau acolo unde era nevoie de începuturi ale vieții religioase sau de reanimare ale altor locuri sacre, ca replici ale Muntelui Sacru, ale Arhetipului. Se vorbește de un Munte Sfânt în Bucegi, chiar misterioșii Călimani sunt amintiți de unii cercetători – mai ales că etimonul este *Celus manus – Cel ce ține Cerul în mâini*. Unii cercetători vorbesc despre insula Leuke, locul unde Apollo revenea ciclic, după 19 ani, în țara sa, a hiperboreilor. Ar fi putut fi un asemenea Kogaion și masivul Bucegi, cu Vârful Omul, cum susțin unii, având în vedere existența unei peșteri de o mare întindere, prezența misterioasă a acestui vârful ce poartă denumirea ce semnifică și OM-ul Dumnezeu – la creștini – IISUS, a unui flux energetic benefic, de care se vorbește frecvent. Lipsese însă elementul de continuitate – nu există tradiții legate de viața isihastă, nici indicii de locuire a unei zone relativ dense în apropiere, ceea ce poate arăta, ca și în alte situații, că acest Centru Sacru a fost legat, până la un punct de temporalitatea distinctuală. Un astfel de munte poate fi chiar și Rarăul (chiar dacă nimeni nu l-a menționat, ca atare) și nu numai. Aici viața oamenilor este ordonată după ciclurile veșnice ale naturii – muntele are forță integratoare – oamenii intră, prin raportarea la el, în rosturile primordiale, devin parte a marelui circuit cosmic. Viața se desfășoară în ritmurile impuse de ființarea

muntelui ca ax al existenței; *turmele urcă și coboară de pe Rarău, soarele, simbolul arhaic, răsare sau apune pe Rarău, norii se adună sau se împrăștie pe Rarău, turmele urcă sau coboară de pe Rarău.* (Geo Bogza – *Rarăul* – vol. *Suceava, Suceava*). Există aici și alte semne ale sacrului munte arhetipal – cele trei coloane ale cerului; Pietrele Doamnei și un platou la poalele lor, ca și izvorul ce semnifică, ca și în incinta sacră a Ceahlăului, curgerea infinită, atemporalitatea. Vom găsi aici chiar și o tradiție a isihasmului.

Asemenea **replici ale prototipului** pot fi oriunde oamenii au în sângele lor amintirea originilor și a practicilor mistice, străvechi, devenite **datini**, obiceiuri, mituri, semne și simboluri. Muntele Sfânt al daco-geților – Kogaionul, în timpul statului unitar de la Burebista la Decebal

Statul daco-geților, de la Burebista la Decebal, a însemnat un pas uriaș spre unitatea neamului lor. Alegerea capitalei acestuia la Sarmisegetuza – în munții Grădiștei – a ținut cont de posibilitățile de apărare oferite, în primul rând, de morfologia geografică. Statul, ca instituție, este supus distincțiunii – poate apărea și dispărea în funcție de condiții obiective. În istoria pre-antică și antică a dacilor și până târziu, în evul mediu, acesta n-a putut exista în afara unui suport spiritual religios. Dealtfel, până în sec XIX, bisericile și mănăstirile au adunat în juru-le pe cei știutori de carte, care de cele mai multe ori erau călugări, și aici s-au alcătuit primele manuscrise, tipărituri etc. ori au funcționat primele școli cu caracter laico-religios. În afara religiei, statul s-ar fi destrămat căci aceasta oferă repere morale ce coagulează un neam.

În cazul daco-geților este vorba de credința în Zalmocsis, Zeul Suprem, și în nemurire. Nu împărtășim ideea că zalmocșianismul, ca practici mistice și ca filozofie de viață, era cunoscut mai ales orășenilor. Dacă ar fi fost așa, cum se explică faptul că dacii erau recunoscuți și temuți pentru vitejia lor și că despre ei au vorbit cu admirație mari personalități ale vremilor vechi, începând cu Homer și Herodot? Ceea ce-i făcea atât de greu de biruit era tocmai extraordinara putere a credinței lor în nemurire, având convingerea în existența unei dimensiuni spirituale celeste, dominată de Zalmocsis, unde vor trece după moarte, și unde vor fi fericiți. De aceea ei se veseleau și râdeau la moartea compatrioților

și plâneau la nașterea unui prunc, după cum ne informează tot scriitorii antici. Și cum să nu fie cunoscute și, mai ales, asumate misterele legate de cultul lui Zalmocsis, dacă e vorba de luptători vestiți, de bătălii crâncene, nenumărate de-a lungul veacurilor, (chiar despre gladiatorii daci de la Roma – tot documentele spun că mureau de moarte bună, neînvinși în arenă) pentru care nu erau recrutați numai cei din orașe. Grosul armatei era format din păstori și agricultori care înspăimântau nu numai prin priceperea în luptă, prin asprimea lor, ci și prin steagul lor vestit care scotea sunete ce sporeau groaza dușmanilor. Capitala statului presupunea în mod obligatoriu și un spațiu sacru iar în case se oficiau ritualuri religioase de către inițiați. Aceștia erau conduși de un Mare Preot. Regele însuși era un asemenea inițiat și, uneori, marele preot devenea și sacerdot cu tiară, adică rege, cum a fost Deceneu. Nicio manifestare importantă nu era despărțită de ritualurile mistice – numirea regilor, hotărâri privind pornirea războaielor, manifestări exclusive pentru slăvirea Marelui Zeu. Toate acestea impuneau prezența unei autorități religioase, văzută ca instituție dar și ca personalitate inițiativă, o prezență ce asigura menținerea fluxurilor benefice ce priveau atât existența statului cât și unitatea cetățenilor lui. Regele se consulta cu marele preot, tradiție menținută mult timp chiar și după epoca lui Ștefan cel Mare, care-l avea sfetnic de taină, în probleme ce priveau mai ales destinul țării, pe Daniil Sihastru. Incinta sacră presupunea existența unor condiții pentru a se putea desfășura viața spirituală – aici erau temple, altare de rugăciune și de jertfă. Toate acestea se aflau pe un munte înalt, greu accesibil mai ales străinilor. Acesta era munte sfânt, cum spune amintitul Strabon (Geographia, VII, 3 , 5), și locuitorii îi spuneau Kogaionon. Mai spune același autor că pe acolo trecea și o apă cu același nume și că exista și o peșteră unde locuia marele preot și unde, o dată pe an, regele se ducea să se sfătuiască cu el, după cum am mai amintit. Adevărul este că în peșteri erau *ktiști* și *polistai*, isihasmul era practicat aici (chiar și marele preot pregătea aici tainic pe viitorii inițiați ce vor fi devenit fie regi ori mari conducători de oști sau chiar urmașii lui) ca și ritualurile de perfecționare spirituală.

Sigur că Strabon n-a fost în Nordul Dunării ci doar a auzit de la grecii de la Pontul Euxin despre religia dacilor căci nu ne putem imagina că marele preot rămânea numai în peșteră. Acesta comunica și cu mulțimile prin ceea ce însemna transmiterea voinței lui Zalmocsis, prin gesturi, mișcări și vorbe știute și rostite în taină sau pentru toată asistența. Kogaion(on) toponimul generic înseamnă – cum am arătat – Muntele Sfânt. Kogaionul, din timpul statului dac, este tot o replică a originarului munte sacru Ceahlăul sau Ghedeonul din timpuri străvechi. Astăzi acest munte poartă numele de Godeanu. Acest munte are toate caracterele amintite de Strabon – există pe acest munte la înălțime un platou, unde avea acces mulțimea. La mică distanță este vârful Gugu ce are două peșteri în apropiere numite și azi una -peștera lui Zalmocse și una a lui Scorillo. Aici se pregăteau inițiații. Pe lângă el trece un râu (Râul Mare) ce străbate și Sarmisegetuza, unindu-se cu Streiul în dreptul Hațegului. Sarmisegetuza are o incintă ce cuprindea altare cu funcții distinctuale, temple și alte structuri, ce pot trimite fie la calendare, fie la cicluri temporale terestre sacrale, legate de cele infinite celeste.

Ca toponim, muntele Godeanu, prin evoluție fonetică firească (respectând diferențele specifice locale, în timpul transformărilor spre limba daco-română) își are originea în amintitul Kogaion – adică *Kogaionus*, *Kogaionu*, *Kodaionu*, *Kodianu-Godi(e)anu-Godeanu*). Nu insistăm asupra legilor fonetice – acestea sunt general valabile în condițiile amintite și au fost expuse mai sus. Muntele are toate caracteristicile **unui Kogaion** luând în considerare și populația care exista, și există încă, la poalele muntelui Gugu, numiți guganii, semnalăți pe aceste locuri de N. Densușianu (*Dacia Preistorică 1913*), *ca niște oameni foarte înalți, ce se țin mai de neam, mai mândri, care trăiesc într-un trib izolați, și se căsătoresc numai între ei.*

Urmașii lor trăiesc și azi, mai la sud în zona Timișoarei, zicându-și gugulani. *Guganii, sau kogaianii sunt gudainii, godianii, godienii*, sunt locuitori ai Kogaionului antic, Godeanul de azi. Găsim în structura toponimului Godeanu aceleași lexeme componente ca în Koga-Eon-ul, adică – God=Sfânt și Ea(o)n=Dumnezeu; adică Muntele *Sfânt al lui Dumnezeu*. Acest munte sacru Godeanu, cu același nume ca al celui originar (am numit aici Ceahlăul) cum

nu găsim la celelalte locuri propuse de cercetători, nu ne miră. El a preexistat statului dac. Putem aduce ca argument serios faptul că a trăit aici această populație misterioasă, amintită și de antici, ai cărei membri au și o statură ce trimite cu gândul la urieșii hiperborei. Grecii îi menționează sub numele de *gugani*. În Dacia exista o localitate Goganis (Tabula Peutingeriană). Hercules, despre care anticii spun că era pelasg, recunoscut în legendele românești ca fiind Iovan Iorgovan „fecior de mocan“ (I. Teodorescu – *Poezii Populare*), mai are la egipteni epitetul de *Gigon* (Hesychius).

Conducătorii statului dac unitar au reactivat puternic acest centru sacru care a fost scos din timpul mitic și a intrat în rosturile cerute de vreme. Determinarea temporală secvențială a făcut ca, după cucerirea romană, odată cu distrugerea statului dac, să dispară și ființarea sa, lovită acum de distincțiune. Rămâne însă în indistințione, în Dacia eternă, în continuare *Ceahlăul = Kogaionul Originar, Sacru*. Pentru a fi credibili în tot demersul nostru vom alătura cele trei toponime pentru a observa și apropierea extraordinară ca formă dar și identitatea de sens:

Kog(a)-Eon; Kogaion (Strabon)

Ghed-Eon; (P-Eon)=Ceahlău

God-Ean (God-Eon)=Godean(u)

În toate situațiile traducerea este (Muntele) Sfânt al lui Dumnezeu=Zalmocsis, Stăpânul Vieții și al Morții.

Încercăm să punem în discuție o ultimă problemă. După unii cercetători, Strabon (cc.63-58 i. e.n.- 21, 25 e.n.) vede în Kogaionon muntele Ceahlău, considerând că, de bună seamă, a aflat despre acesta de la grecii de la Pont, mai aproape de locul unde se află Ceahlăul. Amintim că acesta era geograf și cunoștea bine și Dacia, de vreme ce afirmă că *geții și dacii vorbesc aceeași* V. Pârvan]. Pe de altă parte, muntele Ceahlău nu era legat de o formațiune statală sau cel puțin comercială – el exista în afara timpului, cunoscut de băștinași mai ales cu funcții spirituale.

Creștinismul n-a întrerupt viață spirituală, preluată, în noile conjuncturi, prin construirea de temple și biserici pentru ca neamul pelasgilor și al descendenților lor direcți – valahii – să se susțină prin moralitatea și adâncă și puternica credință în Dumnezeu Unic și în nemurire , făcând din ei, încă din antichitate, un popor

de viteji, stimați și cunoscuți pentru virtuțile lor de întreaga lume veche. Viața valahilor-daci a continuat, prin menținerea neamului într-o patrie spirituală eternă, care a făcut să se vorbească despre *miracolul românesc*.

Vorba dacilor, portul, tradițiile, folclorul sunt dovezi ale existenței lor milenare pe aceste meleaguri, în ciuda atâtor teorii ale dispariției – cu desăvârșire! – a unui popor -atât de cunoscut în istorie – și a limbii sale, „teorii” susținute de străini ce râvneau la pământul lor binecuvântat de Dumnezeu. Asemenea „teorii” sunt readuse azi la lumină, cu o îndârjire nedemnă și nedreaptă de cei interesați să nu știm cine suntem, aducând argumente false sau tendențios prezentate fără să le dogorească obrazul că mănâncă pâinea cea albă făcută din sudoarea și din zilele negre, din munca și jertfa celor ai căror strămoși se răsucesc sub brazda udată de atâtea ori de sângele vărsat pentru păstrarea ocinei, a limbii a neamului lor cel mare. Suntem strănepoții acelor sfinți înaintași și am scris aceste rânduri, *nu în liniștea unei prisăci*, cum a scris Sadoveanu – *Ceahlăul literaturii românești*, despre o altă pagină de istorie a poporului nostru, (*Neamul Șoimăreștilor*), *ci în cumplitele vremi de acmu, ce au venit asupra noastră, având în suflet răsunetul durerii lor, a lacrimilor, dar și a nădejdlor lor, care i-au ținut drept, în atâtea furtuni.*

„DENSUSIANISM“ ȘI „RECUCERIRE A MEMORIEI“

Umbră grandioasă a „*Daciei Preistorice*“ a lui N. Densușianu plutește și pe deasupra studiilor străinii prin intuiție, lipsă de prejudecăți și cu un anumit vizionarism de inițiat pe care Maria Ciornei (n. 1942) le-a risipit cu dărnicie prin publicații astăzi mai greu de găsit sau le-a reținut numai pentru lectura unui cerc restrâns. Însă oricât ar fi fost răspândirea de firav susținută și acțiunea cărturărească – puțin pricepută de către contemporanii indiferenți, opera va trebui examinată cu atenție și numeroase dintre concluzii – propuse examenului ulterior, fiindcă este în afară de îndoială că vor exista câștiguri importante în materia evoluțiilor de conștiință colectivă.

Deși filolog prin formație – dar în felul organizat al școlii lingvistice românești de altădată unde încăpeau mai puțin prejudecăți decât azi – Maria Ciornei și-a lărgit domeniile de studiu curent incluzând în sfera de documentație deopotrivă etnoistorie, folcloristică și antropologie dar mai ales istorie fiindcă, de fapt, un anumit gen de **istoriografie de aspect profetic** o fascinează pe cercetătoare și îi dă un reazem mai greu de înțeles de către cei ce nu pun pasiune în acțiunea intelectuală ci doar participarea de slujbaș obișnuit. Cărturarul lucrează deci cu o stăruință de benedictin și de aceea cam tot ceea ce constituie concluzie validă îi vine pe o cale paralelă cu „știința oficială“ și, fără să fie în sens propriu analize de autodidact (fiindcă studiul se dovedește sistematic și tinde către completitudine), „studiile dacice“ îi sunt rodul **școlii eretice** unde atitudinea de catedră este inconformă și lucrează în alte date decât cele academice sau „oficializate“. O astfel de conformație intelectuală apare frecvent la un anumit tip de cărturar obligat, prin voința de a participa la **o re-examinare colectivă de teme înghețate ori falsificate voluntar**, să se extindă intelectualicește prin instrucție lărgită și să recurgă la un gen de **enciclopedism de reacțiune** ce se întâlnește în epoci foarte diferite și nu își va consuma necesitatea de a se exprima nici atunci când sentimentul înlăturării imaginilor prefabricate va fi mai viu decât azi.

Și opera, deși încă prea puțin cunoscută căci aparține unui studios de bibliotecă și fără știința întreținerii de imagine, se cuprinde în felurite domenii deși „dacologia“ rămâne obiectivul predilect iar ceea ce ne-a dat autoarea în acest câmp ne-a dat într-o manieră adeseori memorabilă. Dar pe lângă acestea, mai multe contribuții în eminescologie sau, și mai clar, în **eseistica de direcție** ar merita valorificate măcar prin adunare de material divers astfel încât bibliografia creației să se prezinte mai impunător.

„Studiile dacice” sunt, totuși, lamura acestei acțiuni de erudit care a înaintat cu îndrăzneală pe un teren unde primejdia imaginației fără suport poate să clatine până și cele mai atrăgătoare și plauzibile încheieri. Spre a se orienta mai bine în această materie cu multe lacune, indistinctă prin dependența de un context de unde multe coduri lipsesc și – încă și mai mult – înghețată în prejudecăți ce au astăzi aspect de postulat, cercetătoarea și-a ales o metodă oarecum eclectică, și oricum insolită, constând din amestecuri pragmatice de lingvistică, sursologie, folclor etc. știind prea bine că însăși respingerea pseudo-axiomelor de granit oficializate prin convenție, reclamă examinări din perspective diferite ce se pot conjuga abia la un moment de sinteză.

Analizele au originalitate și se rețin. Deși la o privire superficială multe din subiecte apar când și când în felurite contribuții de dacologie, totuși îi este proprie Mariei Ciornei o înclinație evidentă către punctele nodale, de fapt către substanța medulară și ecoul ei prelung. „Legile bellagine” văzute în chip de factor de organizare juridică având stăruință până târziu și chiar dincolo de episoadele atestate ori presupuse; „Kogaionul” ca loc sacru dar în același timp ca un fel de izvor continuu de substanță ce agrea colectivitățile pe căi enigmatice și, până la urmă, un soi de școală secretă a inițiaților; „casta dominantă” apărută în istorie în forma „Basarabilor” („neam” dar și funcțiune) dar având vechime insondabilă și tradiție devenită cutumă sau schemă de orânduire socială – acestea apar aici, ca și la alții, însă depășesc simpla examinare parțială căci indică o concepție ce vizionează materialul de sus și subliniază scurgeri de vremuri și de fenomene conservate pe căi de coerență interioară.

Astfel de perspective și, în același timp, azeziuni la un punct de vedere sustras culturii dominante aparțin unui „**densusianism**” prea puțin studiat care, atunci când se va putea scrie **istoria ideilor culturale** (dar fără prejudecăți și postulate de ideologism vulgar), va căpăta contur și își va dovedi participarea uneori incredibil de adâncă în recucerirea memoriei autohtone. Acest curent lipsit de vizibilitate atunci când se examinează superfițiile vieții noastre istorice recente are însă atât reprezentanți și dezvoltare cât și un program subînțeles care ar fi cu atât mai activ cu cât s-ar defini în manieră colectivă în jurul câtorva principii de căpătâi (care există). Însă acest deziderat aparține viitorului și mâinilor harnice care mai mult ca sigur că vor apărea.

ARTUR SILVESTRI

*2 Octombrie 2008, Sf. Sfințit Mucenic Ciprian,
Sfânta Muceniță Justina, Cuviosul Teofil*